

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸਚੀ ਤੇਰੀ ਸਿਫਤਿ ਸਚੀ ਸਾਲਾਹ ॥ ਸਚੀ ਤੇਰੀ ਕੁਦਰਤਿ ਸਚੇ ਪਾਤਿਸਾਹ ॥

ਧੰਨ ਧੰਨ ਮਾਤਾ ਕੌਲਾਂ ਜੀ

ਸਿਫਤਿ

ਨਿਰੋਲ
ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਭੇਟਾ:
25/-

D.O.P.
15 July
2025

ਸਾਲਾਹ

ਅੰਕ: 164

ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਅਸੀਸ ਸੰਗਤ ਨਿਵਾਸ
ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸੰਚਾਲਕ ਭਾਈ ਤੇਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ
BIBI KAULAN JI ASEES SANGAT NIWAS M. 98765-25740
M. 98765-25793

ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ
ਵਧਾਈਆਂ

ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਭਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਟਰੱਸਟ
ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ
ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵੀਂ ਸਰੂਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਭ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਅਸੀਸ ਸੰਗਤ ਨਿਵਾਸ ਸਰੂਾਂ
ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਚੌਕ, ਨੇੜੇ ਗੁ: ਬਾਬਾ ਅੱਟਲ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ,
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ।

ਸਰਪ੍ਰਸਤ :
ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ
ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸੰਚਾਲਕ :
ਭਾਈ ਤੇਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ

ਗੁ: ਕਿਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਵੇਂ ਬਾਥਰੂਮਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ

ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਨਵੇਂ ਬਾਥਰੂਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਪੂਰਨ। ਇਹ ਸੇਵਾ ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਭਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਜਿਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸ੍ਰ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਧੰਗੋੜਾ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ ਸ੍ਰ. ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਲਿਟਲ), ਭਾਈ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਗ੍ਰੰਥੀ ਕੌਲਸਰ ਸਾਹਿਬ), ਸ੍ਰ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਭੋਲੂ ਵੀਰ ਜੀ), ਸ੍ਰ. ਤਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਨਿੱਕੂ ਵੀਰ ਜੀ), ਸ੍ਰ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਸੱਤਾ ਵੀਰ ਜੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਖਸ਼ੀਅਤਾਂ।

ਗੁ: ਸ੍ਰੀ ਬਿਬੇਕਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਵੀਂ ਛਬੀਲ, ਬਾਥਰੂਮ, ਜੋੜੇ ਘਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਦੇ ਪੱਥਰ ਦੀ ਸੇਵਾ

ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਚਰਨ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁ: ਸ੍ਰੀ ਬਿਬੇਕਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਜਲ ਛਕਣ ਲਈ ਨਵੀਂ ਛਬੀਲ, ਨਵੇਂ ਬਾਥਰੂਮ, ਨਵਾਂ ਜੋੜੇ ਘਰ, ਗਠੜੀ ਘਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਵਿੱਚ ਪੱਥਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਭਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਵੀਂ ਛਬੀਲ, ਨਵਾਂ ਜੋੜੇ ਘਰ, ਨਵੇਂ ਬਾਥਰੂਮ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁ: ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਪੱਥਰ ਪੁੱਟ ਕੇ ਨਵਾਂ ਪੱਥਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੱਕਤਰ ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਗੁ: ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਦੇ ਹੋਏ।

Asr. G.P.O.No. PB0001/ 2024-26

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਧੰਨ ਧੰਨ ਮਾਤਾ ਕੌਲਾਂ ਜੀ

ਅੰਕ-164ਵਾਂ (2025)

ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ

E-mail : sifitsalah@yahoo.com
Website : www.bibikaulanjibhalaikendertrust.org

ਨਿਰੋਲ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਤਤਕਰਾ

ਸਰਪ੍ਰਸਤ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ

ਭਾਈ ਹਰਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲਿਟਲ

ਸਹਾਇਕ ਸੰਪਾਦਕ

ਭਾਈ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਡੀ ਸੀ)

ਸੰਪਾਦਕੀ ਬੋਰਡ

ਭਾਈ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪਟਿਆਲਾ), ਭਾਈ ਤੇਜਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ (ਪੰਮਾ ਭੈਣ ਜੀ), ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸ. ਕਮਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਸ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਸਿਵਲ ਲਾਈਨ ਵਾਲੇ), ਸ. ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਐਡਵੋਕੇਟ

ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਵਰ

ਸਲਾਹਕਾਰ

ਸ. ਟਹਿਲਇੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗ

ਸ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਲੁਧਿਆਣਾ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ

ਗੁਰਮਤਿ ਸਤਿਸੰਗ ਸਭਾ
ਧੰਨ ਧੰਨ ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਜੀ (ਰਜਿ.)
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

ਕੰਪਿਊਟਰ

ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਦਫਤਰ

ਨਾਮ :- ਧੰਨ ਧੰਨ ਮਾਤਾ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ
ਖਾਤਾ ਨੰ. 55031111026 ਬੈਂਕ :- ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ
IFSC ਕੋਡ ਨੰ. SBIN0050245
ਬ੍ਰਾਂਚ :- ਚਾਟੀਵਿੰਡ ਚੌਕ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

ਚੰਦਾ		ਵਿਦੇਸ਼	
ਦੇਸ਼			
ਸਲਾਨਾ ਚੰਦਾ	150 ਰੁ.	ਸਲਾਨਾ ਚੰਦਾ	1200 ਰੁ.
2 ਸਾਲ ਲਈ	300 ਰੁ.	2 ਸਾਲ ਲਈ	2400 ਰੁ.
5 ਸਾਲ ਲਈ	600 ਰੁ.	5 ਸਾਲ ਲਈ	4800 ਰੁ.
ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ	2400 ਰੁ.	ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ	19200 ਰੁ.

ਚਿੱਠੀ-ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਚੰਦਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪਤਾ

ਦਫਤਰ: ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ, ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਭਲਾਈ ਕੇਂਦਰ (ਟਰੱਸਟ)
ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਰੋਡ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-143006 ਫੋਨ : 98765-25850

- ਸੰਪਾਦਕੀ 4
- ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਸਿਦਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸਿੱਖ 5
- ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਦਰਗਾਹੀ ਜਵਾਬ 12
- ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਸਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ 14
- ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ 16
- ਆਪਿ ਮੁਕਤੁ ਮੁਕਤੁ ਕਰੈ ਸੰਸਾਰੁ ॥ 19
- ਰਸਾਲਾ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੇਨਤੀ 22
- ਅਨਮੋਲ ਬਚਨ 23
- ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ 24
- ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ 31
- ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀਯਾਂ 33
- ਗੁਰਮਤਿ ਕੇ ਮਾਰਗ ਮੇਂ ਤਸ਼ ਕਾ ਤਕਾਜਾ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਮੀ ਪਰਖ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ 35
- For How Many Days Did Bhai Taru Singh Ji Survive After His Skull Was Removed and What Did He Do During Those Days? 42
- My Satguru is the Benefactor of All 49

ਨੋਟ : ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਵਿੱਚ ਛਪੇ ਲੇਖ ਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਨ, ਸੰਪਾਦਕੀ ਬੋਰਡ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

-ਸੰਪਾਦਕ

ਸੰਪਾਦਕੀ...

ਗੁਰੂ ਕੀ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥

ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਮਹਾਰਾਜ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ 350 ਸਾਲਾ ਪਾਵਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨਵੰਬਰ, 2025 ਵਿੱਚ ਮਨਾਈ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ, ਟਕਸਾਲਾਂ, ਸਿੰਘ ਸਭਾਵਾਂ, ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇਸ਼ਾਂ-ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਿੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਇਹ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਪੂਰੇ ਜਾਹੇ ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਮਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸੁਭਾਗੇ ਸਮੇਂ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੈਸੀ ਕਮਾਲ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਹੈ, ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪੰਨ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ, ਪੰਨ ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਨ ਭਾਈ ਦਿਆਲ ਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਮਨੋਰਥ ਕੀ ਸੀ? ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਰਮ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪੱਤ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਬਚਾਅ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪੱਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਕੇ ਬਚਾਅ ਲਈ, ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਹੀ ਐਸਾ ਗੁਣ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨੰਗੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦੇਖ ਸਕਦੇ।

ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਗੁਣ ਅੰਦਰ ਰਮਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। 4 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਆਮ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਬਾਰੇ। ਆਪਣੇ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ 4 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਕੈਸੀ ਸੀ? ਵੱਡੇ ਭਰਾਤਾ ਪੰਨ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ। ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਪੁੱਤਰ ਪੰਨ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, ਇੰਨਾ ਮਾਣ ਕਿਉਂ ਤੇ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਬਚਨ ਨਿਕਲਿਆ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਜੋਤ ਨੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪੰਨ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ ਤੇ ਬਰਾਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਪਈ ਹੈ। ਪੰਨ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਸੁਹਣੇ ਬਸਤਰ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਿਲਾ ਕੇ ਦਿੱਤੇ। ਸੁਹਣੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੜੇ ਫੱਬ ਰਹੇ ਹਨ। ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਨੂਰ ਝੱਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਰੱਬੀ ਗੁਣ, ਦੈਵੀ ਗੁਣ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੋਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਸਹਿਜ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਹਨ, ਆਪ ਦੋ ਜਹਾਨ ਦੇ ਵਾਲੀ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਲ ਹਨ। ਬਰਾਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਤਨ ਤੇ ਕੋਈ ਕੱਪੜਾ ਨਹੀਂ। ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ, ਬੜੇ ਵੈਰਾਗ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਦੋ ਬਚਪਨ ਦੇ ਗਾਣ ਦੇ ਬੱਚੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ, ਤੇਰੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਕੋਈ ਕੱਪੜਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਹ ਬੱਚਾ ਅੱਗੋਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਇੰਨੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਤਨ ਤੇ ਕੱਪੜਾ ਦੇ ਸਕਣ। ਬੱਸ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਦਿਲ ਪਸੀਜ ਗਿਆ। ਅੰਦਰ ਵੈਰਾਗ ਦੀ ਝੜੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਆਪਣੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਉਤਾਰੀ ਤੇ ਉਸ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਲੈ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾ ਲੈ ਤੇ ਉਹ ਬਾਲਕ ਅੱਗੋਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਗੇ। ਅੱਗੋਂ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਨਵੇਂ ਸਿਲਾ ਲਵਾਂਗਾ। ਤੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਬਾਲਕ ਦਾ ਵੀ ਕਿਹੜਾ ਕਰਮ ਜਾਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਤਨ ਨੂੰ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਨਸੀਬ ਹੋਈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਪੁਸ਼ਾਕ ਨੇ ਉਸ ਬਾਲਕ ਦੇ ਕੇਵਲ ਲੋਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਰਦੇ ਨਹੀਂ ਕੱਢੇ ਹੋਣਗੇ, ਬਲਕਿ ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਰਦੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਹੋਣਗੇ। ਐਸਾ ਹਿਰਦਾ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਤਨ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪੱਤ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਫਿਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਤਨ ਦੇ ਕੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪੱਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚਾਦਰ ਨਾਲ ਢੱਕ ਲਿਆ। ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪਾਵਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹਾਂ ਤੇ ਇਹ ਗੁਣ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਲਿਆਈਏ, ਇਹ ਗੁਣ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੀਏ। ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਫੀਸ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਧਵਾ ਭੈਣ ਨੂੰ ਬਸਤਰ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਰਸਦ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਅਸੀਸ ਲੈ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜਦੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਬਣਦਾ ਹੋਇਆ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਕਰਨਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨੇ ਤਰਸ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਥਾਂਏਂ ਪੈ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਗੁਣ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਪਵਾਂਗੇ। ਕਿਰਪਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਵਿੱਲ ਪਾਵਰ ਹੋਵੇ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਹਨ ਤੇ ਮੈਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈਣੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਨਾਲ ਡੱਟ ਕੇ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਹਿਰੇ ਲਗਾਉਣੇ ਹਨ। ਭੁੱਲ ਚੁੱਕ ਦੀ ਖਿਮਾ ਜੀ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ॥

—ਸੰਪਾਦਕ

ਸਿੱਖ ਪੰਥ
ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਤ
ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ
ਧੰਨ ਧੰਨ ਭਾਈ
ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

(VCD 560)

ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਸਿਦਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸਿੱਖ

ਆਪ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਅਸੀਸ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਰਸਾਲੇ ਵਿੱਚ ਲੜੀਵਾਰ ਪ੍ਰਕਰਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤਰਸ ਕਰਕੇ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। 154 ਅੰਕ ਤੋਂ—“ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ” ਪ੍ਰਕਰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ- ਧੰਨ ਧੰਨ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੀ ਰਹਿਮਤ ਕਰਕੇ ਆਪ ਹੀ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਵਾਉਣ।

—ਸੰਪਾਦਕ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਵਿਰਲਾ ਆਇਆ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੁਖ ਫਲੁ ਪਾਇ ਆਪੁ ਗਵਾਇਆ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਖੀ ਸਬਦਿ ਸਿਖਿ ਸੁਣਾਇਆ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਬਦ ਵੀਚਾਰਿ ਸਚੁ ਕਮਾਇਆ।

ਸਚੁ ਰਿਦੈ ਮੁਹਿ ਸਚੁ ਸਚਿ ਸੁਹਾਇਆ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨਮੁ ਸਵਾਰਿ ਜਗਤੁ ਤਰਾਇਆ ॥੧੨॥

(ਵਾਰ ੧੯, ਪਉੜੀ ੧੨)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਗਜ ਕੇ ਆਖੇ ਸਤਿਨਾਮੁ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਰਨ ਦੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇਵਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ :

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰੇ :

ਇਸ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਆਪਾਂ ਕਿਸ ਗੁਰਮੁੱਖ ਰੂਹ ਦੇ

ਜੀਵਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ :

ਧੰਨ ਧੰਨ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਕੁੰਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿੰਦਰਾ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਵਾਰਾਂ, ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨਗੇ ਉਦੋਂ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਖੁੱਲ੍ਹਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦੀ ਸਮਝ ਲੱਗੇਗੀ। ਹੁਣ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਸੇਵਾ ਲੈਣੀ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੇ ਸਾਡੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ

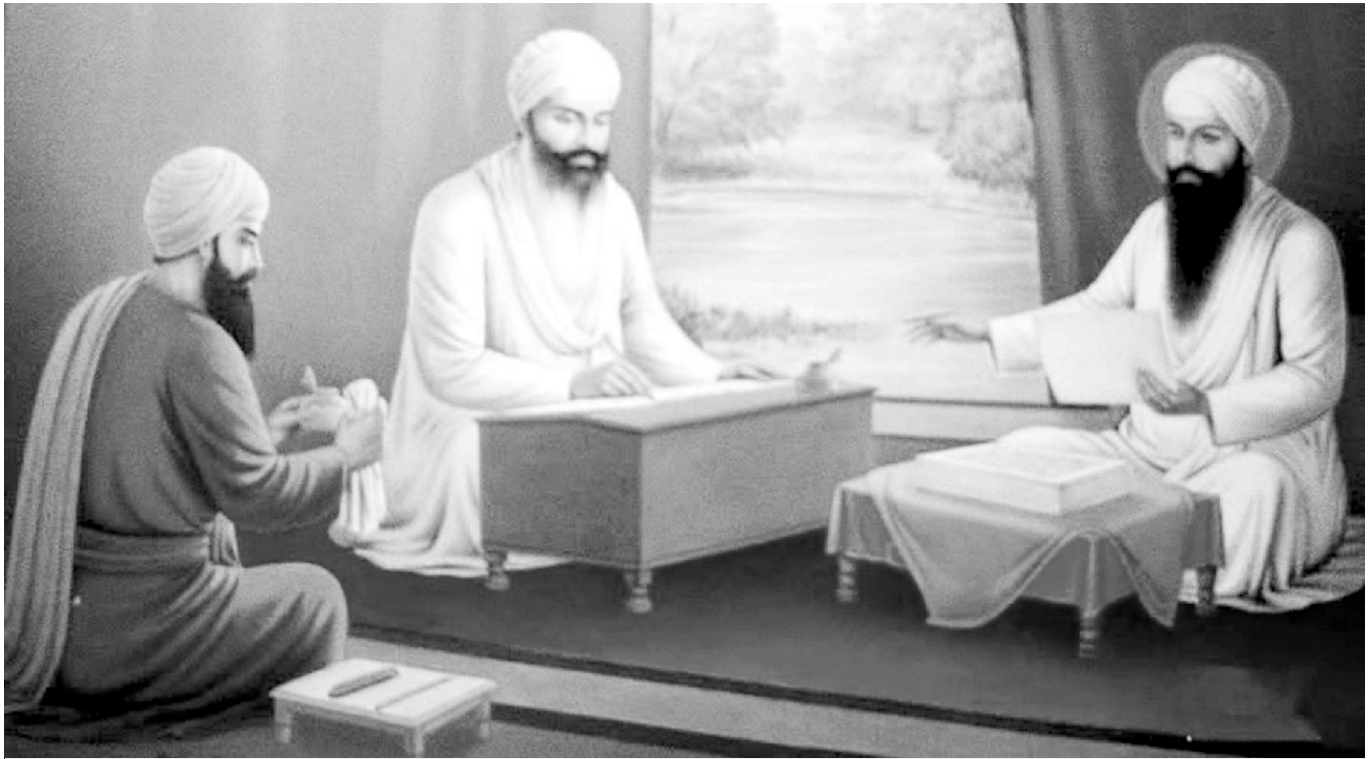
ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਦੇ ਫੁੱਲ ਸਮਝ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਇੰਨੇ ਤਕੜੇ ਫੁੱਲ ਹਨ, ਗੁਰਸਿੱਖ ਹਨ। ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਮਹਾਂਕਵੀ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ, ਕੁਝ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੱਚਾਈ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਇੰਨੀ ਮਹਾਨ ਆਤਮਾ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਸ ਫੁੱਲ ਨੂੰ ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਵੇਦ ਵਿਆਸ ਹਨ। ਔਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨਾਮ ਨਾਲ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਸੂਝਵਾਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਸ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਇੱਕ ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ ਲਿਖਾਰੀ ਹਨ ਤੇ ਕਈਆਂ ਦੀ ਕਲਮ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ ਕਵੀ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਦੀ ਕਲਮ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਦੀ ਕਲਮ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਰਹਿਣੀ ਤੇ ਬਹਿਣੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਪੱਕ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਦੀ ਕਲਮ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਸਿੱਖੀ ਬਾਰੇ ਸਿਦਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ। ਕਈਆਂ ਦੀ ਕਲਮ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ। ਕਈਆਂ ਦੀ ਕਲਮ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਭਿੱਜੇ, ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ। ਦਾਸ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਦੇ ਫੁੱਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਵੀ ਹੋਣ, ਲਿਖਾਰੀ ਵੀ ਹੋਣ, ਸੂਝਵਾਨ ਵੀ ਹੋਣ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵੀ ਹੋਣ, ਕਵੀ ਵੀ ਹੋਣ, ਰਹਿਣੀ-ਬਹਿਣੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੂਰੇ, ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿੱਖ ਇੰਨੇ ਗੁਣ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਣਾ, ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ

ਕਦੋਂ ਆਵੇਗੀ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਦੇ ਫੁੱਲ ਇੰਨੇ ਸੋਹਣੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਤੇ ਹੀ ਚਲੀ ਜਾਵਾਂ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਚੁੰਨੀ ਸੀਸ ਤੋਂ ਉਤਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕੇਸ ਨੰਗੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮੇਰਾ ਸਿਦਕ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਤੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਹੋਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਬਾਗ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕਵੀ ਵੀ ਹੋਣ, ਵਿਦਵਾਨ ਵੀ ਹੋਣ, ਲਿਖਾਰੀ ਵੀ ਹੋਣ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵੀ ਹੋਣ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਤੇ ਦਾਸ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਓ ਕਰੀਏ ਬੇਨਤੀ ਸਾਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪੜ੍ਹਓ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਫਾਈਲ ਲਾਈਏ ਦਾਸ ਦੀ ਵੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗੀ :

**ਕਰਮਹੀਣ ਧਨ ਕਰੈ ਬਿਨਤੀ ਕਦਿ ਨਾਨਕ ਆਵੈ ਵਾਰੀ ॥
ਸਭਿ ਸੁਹਾਗਣਿ ਮਾਣਹਿ ਰਲੀਆ ਇਕ ਦੇਵਹੁ ਰਾਤਿ ਮੁਰਾਰੀ ॥੧॥**
(ਅੰਗ ੬੫੬)

ਜਿਹੜੇ ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ ਲਫਜ਼ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹਾਰਿਆ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ, ਖਾਲਸਾ ਜੀ, ਬੋਲੋ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ, ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗੀ? ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ! ਮੇਰੇ ਘਰੋਂ ਦਸ ਕੁ ਦਿਨ ਕਸ਼ਟ ਨਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਫਲਾਣੇ ਸਿਆਣੇ ਕੋਲੋਂ ਵਿਖਾਓ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨ ਕੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦੀ ਹਾਂ ਜਾਂ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਰੀਰ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਕੋਲ ਤੁਰ ਕੇ ਚਲਾ ਜਾਵੇ, ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ,

ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਲਿਖਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ

ਧਰਮ ਨੂੰ ਹਾਰਨਾ, ਜਦੋਂ ਬੁਹਾ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਇਹ ਹੈ, ਧਰਮ ਨੂੰ ਹਾਰਨਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿਰ ਢੱਕਣਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਮੈਂ ਨੰਗੇ ਕੇਸੀਂ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਧਰਮ ਹਾਰ ਗਈ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਸਿਦਕ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਹੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲਿਆ! ਤੇਰੀ ਸਿੱਖੀ ਮੈਨੂੰ ਇੰਨੀ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗੇ ਮੈਂ ਉਸ ਅਵਸਥਾ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਨਿਭ ਜਾਵੇ। ਮੇਰੇ ਤੇ ਵੀ ਮਿਹਰ ਕਰੀਂ:

ਸਿਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਾਵੇ, ਮੇਰਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਨਾ ਜਾਵੇ।

ਸੰਗਤ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਭੈਣ 10000/- ਰੁਪਏ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਧਵਾ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਨ ਲਈ ਭਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਭਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਥੱਲੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਵਾਓ। ਦਾਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਦਾਸ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ

ਕੀਤੀ। ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਹੋਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਇਹੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸਹੇਲੀ ਇੱਕ ਸਿਆਣੇ ਕੋਲ ਗਈ, ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤੇ ਸਿਆਣੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਉਹ ਭੈਣ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਮੇਰੀ ਸਹੇਲੀ ਮੈਨੂੰ ਆ ਕੇ ਦੱਸਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਮੈਂ ਫਲਾਣੇ ਸਿਆਣੇ ਕੋਲੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਤੇਰੇ ਘਰ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਵੇਖੋ, ਉਸ ਬੱਚੀ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿਆਣੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਾ ਸੁਣਾਈ। ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗਈ ਹੈਂ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਸਿਆਣੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਨੂੰ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਸੁਣਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਸ ਸਿਆਣੇ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀ ਦੱਸਿਆ? ਕਿਉਂ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ

ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੇਖ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਵਰਕੇ ਪਾੜਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਹੈ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ। ਕਈ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਸਿਆਣਿਆਂ ਕੋਲ ਤੇ ਕਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਭੈਣ ਨੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਗੋਂ ਉਸ ਸਿਆਣੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਸਾਲ ਸਵਾ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬੇਟੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਘਰ ਧੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਸੁਣਾਈ ਉਸ ਭੈਣ ਨੇ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਬੇਟੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਰੱਖਾਂ? ਕੁਝ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ, ਪਰਤੀਤ। ਹੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ! ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਪਰਤੀਤ ਨੇ ਇਹ ਬੱਚੀ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ। ਅਸੀਂ ਆਮ ਬੋਲਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ :

ਸਿਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਾਵੇ, ਮੇਰਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਨਾ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਹੁਣ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਨਾਲ :

ਮੇਰਾ ਸਿੱਖ ਸਿਦਕ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਮੇਰੇ ਤੇ ਵੀ ਮਿਹਰ ਕਰੀਂ।

ਮੇਰੀ ਅਵਸਥਾ ਨਹੀਂ। ਹੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ! ਮੇਰੇ ਤੇ ਵੀ ਮਿਹਰ ਕਰੀਂ। ਉਹ ਘੜੀਆਂ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਆਉਣਗੀਆਂ, ਤੇਰਾ ਗਾਤਰਾ ਪਿਆਰਾ ਲੱਗੇਗਾ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾਨ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗੇਗੀ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਕੇਸ ਪਿਆਰੇ ਲੱਗਣਗੇ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗੇਗੀ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਕੜਾ ਪਿਆਰਾ ਲੱਗੇਗਾ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗੇਗੀ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਪਿਆਰਾ ਲੱਗੇਗਾ। ਔਰ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਤਰਸ ਕਰਨਾ, ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਗਰਮੀ ਹੋਵੇ, ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗੇ। ਸਤਿਸੰਗ ਮਿੱਠਾ ਲੱਗੇ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਲਓ, ਨਿਚੋੜ

ਇੱਥੇ ਹੈ :

ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਪ੍ਰਭ

ਨਾਨਕ ਸਾਧਸੰਗਿ ਮੇਰੀ ਜਲਨਿ ਬੁਝਾਈ ॥੪॥੧॥੧੧੯॥

(ਅੰਗ ੨੦੪)

ਮੇਰੇ ਮਾਧਉ ਜੀ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲੇ ਸੁ ਤਰਿਆ ॥

(ਅੰਗ ੧੦)

ਵਡਭਾਗੀ ਹਰਿ ਸੰਗਤਿ ਪਾਵਹਿ ॥

ਭਾਗਹੀਨ ਭ੍ਰਮਿ ਚੋਟਾ ਖਾਵਹਿ ॥

(ਅੰਗ ੯੫)

ਅਰਦਾਸ ਕਰਨਾ। ਅਸਲੀ ਅਨੰਦ ਇਹੋ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ ਵੀ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਕੀ ਪਤਾ, ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ। ਦਾਸ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਘਰ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਨਦਰਿ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਕੀ, ਸਾਡੀਆਂ ਕੁੱਲਾਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੇਰਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਮੇਰੇ ਤੇ ਵੀ ਮਿਹਰ ਕਰੀਂ।

ਫਰੀਦਾ ਬਾਰਿ ਪਰਾਇਐ ਬੈਸਣਾ ਸਾਂਈ ਮੁਝੈ ਨ ਦੇਹਿ ॥

ਜੇ ਤੂ ਏਵੈ ਰਖਸੀ ਜੀਉ ਸਰੀਰਹੁ ਲੇਹਿ ॥੪੨॥

(ਅੰਗ ੧੩੫੦)

ਆਵਹੁ ਸੰਤ ਪਿਆਰਿਹੋ ਅਕਥ ਕੀ ਕਰਹ ਕਹਾਣੀ ॥

ਕਰਹ ਕਹਾਣੀ ਅਕਥ ਕੇਰੀ ਕਿਤੁ ਦੁਆਰੈ ਪਾਈਐ ॥

ਤਨੁ ਮਨੁ ਧਨੁ ਸਭੁ ਸਉਪਿ ਗੁਰ ਕਉ ਹੁਕਮਿ ਮੰਨਿਐ ਪਾਈਐ ॥

(ਅੰਗ ੯੧੯)

ਇੱਥੇ ਆਈਏ। ਬਖਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਵੀ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਵੀ ਸੁਣਨਾ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗੀ ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਵੀ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਸੰਤ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜ

ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਨਿਤਨੇਮ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਵੀ ਔਖਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜ ਵਾਰੀ, ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜ ਵਾਰੀ, ਤੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੂਯੇ ਪੰਜ ਵਾਰੀ, ਚੌਪਈ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜ ਵਾਰੀ, ਅਨੰਦੁ ਸਾਹਿਬ ਸੰਪੂਰਨ ਪੰਜ ਵਾਰੀ। ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੇ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਕਿ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਨਿਤਨੇਮ। ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁੱਛਿਆ, ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਮਾਫੀ ਦੇਣੀ। ਕੋਈ ਸਾਡੇ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਆ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਲੈ ਮੈਂ ਚੰਗਾ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਘੁੰਡੀਆਂ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਸਿਫਤਿ ਕਰੇ ਤੇ ਕਿਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅੰਦਰੋਂ ਮੈਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਲਵੋ। ਇਹ ਘੁੰਡੀ ਹੈ। ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਉਹ ਮੈਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਕਿ ਦਸ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਸੁਣ ਲਿਆ ਹੈ, ਚੰਗਾ ਹੀ ਕਹਿਣਗੇ। ਜਿਹੜਾ ਨਿਮਰਤਾਪੰਨ ਸੀ, ਉਹ ਉੱਥੇ ਹੀ। ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ, ਭੋਲਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ। ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਸਭ ਨੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਦਾਸ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਕਰੋ ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਲ ਕਹੀ, ਉੱਥੇ ਆਓ। ਸੇਵਾਦਾਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਸੰਤ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਓ ਭੋਲਿਆ, ਮੈਂ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਮੇਰੀ ਉਮਰ 17 ਸਾਲ ਸੀ। ਮੈਂ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਨਿਤਨੇਮ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਤੇ ਕਿਰਪਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਜਿਹੜੇ 17 ਸਾਲ ਨਿਗੁਰਿਆਂ ਬਤੀਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਹੀਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣ। ਮੈਂ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਨਿਤਨੇਮ

ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਹੀਆਂ ਤੇ ਉਹ 17 ਸਾਲ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਓ ਤੇ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ (Absent) ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਆਓ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀ (Present) ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਹੜੀ 17 ਸਾਲ ਐਬਸੈਂਟ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਵੀ ਐਬਸੈਂਟ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪਰੈਜੈਂਟ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਉੱਥੇ ਵੀ ਸਹੀਆਂ ਪੈ ਜਾਣ। ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ, ਇਸ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਲੇਖਾ ਪੁੱਛਣਗੇ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਂਗਲ ਕਰਕੇ ਕਹਿਣਗੇ, ਵੇਖੀਂ, ਧਰਮਰਾਜ, ਲੰਘਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਸ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੀ ਕਿਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਉਮਰ ਜਿੰਨੀ ਬੀਤੀ, ਉਹ ਵੀ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਕੇ ਵਹੀਆਂ ਉੱਪਰ ਖਾਤੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਲੇਖਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਨਹੀਂ, ਪਾੜ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਦਕ ਹੈ।

ਮੇਰਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਮੇਰੇ ਤੇ ਵੀ ਮਿਹਰ ਕਰੀਂ ।

ਗੁਰ ਕੈ ਗ੍ਰਿਹਿ ਸੇਵਕੁ ਜੋ ਰਹੈ ॥

ਗੁਰ ਕੀ ਆਗਿਆ ਮਨ ਮਹਿ ਸਹੈ ॥

ਆਪਸ ਕਉ ਕਰਿ ਕਛੁ ਨ ਜਨਾਵੈ ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਸਦ ਧਿਆਵੈ ॥

ਮਨੁ ਬੇਚੈ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਪਾਸਿ ॥

ਤਿਸੁ ਸੇਵਕ ਕੇ ਕਾਰਜ ਰਾਸਿ ॥

ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਹੋਇ ਨਿਹਕਾਮੀ ॥

ਤਿਸ ਕਉ ਹੋਤ ਪਰਾਪਤਿ ਸੁਆਮੀ ॥

ਅਪਨੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਕਰੇਇ ॥

ਨਾਨਕ ਸੋ ਸੇਵਕੁ ਗੁਰ ਕੀ ਮਤਿ ਲੇਇ ॥੨॥

(ਅੰਗ ੨੮੬)

ਭਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਵਿਖੇ ਹਰ ਸਾਲ 2 ਅਕਤੂਬਰ

ਨੂੰ ਸਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਦਾਸ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਬਠਿੰਡੇ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭੈਣ ਜੀ ਆਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ। ਗਾਤਰਾ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਵੀ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ। ਦਾਸ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਬਠਿੰਡੇ ਤੋਂ ਆਏ ਹਾਂ, ਸਮਾਗਮ ਅਟੈਂਡ ਕਰਨ। ਸਰ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਰਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਦਾਸ ਨੇ ਸਰ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਸੰਗਤ ਆਈ ਹੈ ਬਠਿੰਡੇ ਤੋਂ ਕਮਰੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰੋ। ਸਭ ਕੁਝ ਸੰਗਤ ਲਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਦਾਸ ਨੇ ਪੁੱਛ ਲਿਆ, ਇਹ ਬੱਚਾ ਤੁਹਾਡਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਹਾਂ ਜੀ। ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਹੈ ਅਜੇ ਤੇ ਇਹ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਹਾਂ ਜੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਇਹ ਪਿਆਰ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਆਓ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਖੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ 14-15 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਦੋਂ ਛਕਾਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਹਾਲੇ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਬਾਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਕੀ ਕੋਈ ਮਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਲਫਜ਼ ਪਰ ਉਹ ਬੀਬੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਮੈਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਜਦੋਂ 14-15 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਫਿਰ ਛਕਾਵਾਂਗੇ। ਹਾਲੇ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਬਾਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਖਾਲਸਾ ਜੀ, ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਓ! ਜੇ 14 ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋ। ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਨਿਗੁਰਾ ਆ ਗਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋ। ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਖੇਡ ਹੈ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਈ ਹਾਂ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਦਾਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜ

ਪਉੜੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਮਤਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆ ਜਾਵੇ, ਫਿਰ ਮਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਾਣਾ ਪਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਔਰ ਦਾਸ ਕੀ ਦੱਸੇ, ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਤੱਖ। ਇਹੀ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ। ਪਰਚਾ ਨਾ ਪਵੇ। ਦਾਸ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ, ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਭਉਜਲ ਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਚੌਪਈ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਉੱਥੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੇ। ਇਹੀ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ। ਇਹੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੈ:

**ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਿਆਰਾ ਮੇਰੈ ਨਾਲਿ ਹੈ
ਜਿਥੈ ਕਿਥੈ ਮੈਨੋ ਲਏ ਛਡਾਈ ॥**

(ਅੰਗ ੫੮੮)

ਐਸੀ ਅਭੇਦਤਾ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿੱਚ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

ਗੁਰੁ ਮੇਰੈ ਸੰਗਿ ਸਦਾ ਹੈ ਨਾਲੇ ॥

ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਤਿਸੁ ਸਦਾ ਸਮਾਲੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

(ਅੰਗ ੩੯੪)

ਉਹ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਬਾਣਾ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਡਿਊਟੀ, ਜਦੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਮਤਾ, ਸਰੀਰ ਉਹ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਵਰਤਦੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਹਨ। ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਲੱਗੇ, ਉਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਬੀਬੀ, ਅਸੀਂ ਮਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਨੌਂ

ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਰ ਇਹ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਬਾਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਆਪ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚਾਰ ਬਾਣੀਆਂ ਬਿਠਾ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਹਨ। ਰੋਜ਼ ਜਪੁ ਸਾਹਿਬ ਸੁਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਰੋਜ਼ ਤੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੂਯੇ ਸੁਣਾਉਣੇ ਹਨ, ਚੌਪਈ ਸਾਹਿਬ ਸੁਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਅਨੰਦੁ ਸਾਹਿਬ ਸੰਪੂਰਨ 40 ਪਉੜੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਸੁਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ, ਹਰ ਬੰਦਾ ਕਿੰਨਾ ਬਿਜ਼ੀ ਹੈ। ਉਹ ਬੀਬੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਫੁਰਨਾ ਬਣਿਆ ਕਿ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤੇ ਗੱਲ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਦੂਜਾ ਫੁਰਨਾ ਬਣਿਆ। ਮੈਂ ਰੋਜ਼ ਜਪੁ ਸਾਹਿਬ, ਤੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੂਯੇ, ਚੌਪਈ ਸਾਹਿਬ, ਅਨੰਦੁ ਸਾਹਿਬ ਸੁਣਾਵਾਂ। ਅੱਧਾ-ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਲੱਗੇਗਾ। ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਫੁਰਨੇ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਫੁਰਨਾ ਲਿਆਂਦਾ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਓਏ ਮਨਾ, ਰੋਜ਼ ਅੱਧਾ-ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਭਾਂਡੇ ਵੀ ਤਾਂ ਮਾਂਜਦੀ ਹੈਂ। ਰੋਜ਼ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਘਰ ਕੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਧੌਂਦੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਸਫਾਈਆਂ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈਂ, ਰੋਜ਼ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਨਾਸ਼ਤਾ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈਂ। ਜਿੱਥੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਕੰਮ ਘਰ ਦੇ ਕਰਦੀ ਹੈਂ, ਅਗਰ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਅੱਧਾ-ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇਂਗੀ ਤਾਂ ਕੀ ਫਰਕ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਕੰਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਕਲਗੀਧਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਅੱਧਾ-ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਵੱਧ ਕੱਢ ਲਵਾਂਗੀ। ਇਹ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਦਕ ਹੈ।

ਸੰਗਤ ਜੀ, ਕੀ ਇਹ ਇਸ਼ਕ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਬੀਬੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਹਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਬੱਚਾ ਆਪ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰ

ਬਾਣੀਆਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਨਾਸ਼ਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਕਿ ਕੀ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਤੇ ਵਾੜ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣਗੇ? ਕੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ? ਕੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ? ਇਹ ਬਾਰਡਰ ਟੱਪਣਾ ਹੈ, ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹੀ ਹੈ। ਬੱਸ, ਉਸ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ ਅੱਧਾ-ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਉਸ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੌਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਹੈ ਇਸ਼ਕ। ਪੜ੍ਹੋ ਜੀ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਸਾਰੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ :
ਮੇਰਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਮੇਰੇ ਤੇ ਵੀ ਮਿਹਰ ਕਰੀਂ ।

ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ, ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਆ ਜਾਵੇ, ਪਿਆਰ ਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵੀ ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਵੀ ਤੇਰੇ ਹੀ ਹਾਂ। ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਸਿਦਕ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ, ਆਪ ਜੀ ਵਰਤ ਜਾਓ :

**ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਹਮ ਤੁਮ੍ਹਰੇ ਸੇਵਕ ਅਬ ਤਉ ਮਿਟਿਆ ਨ ਜਾਈ ॥
ਤੇਰੇ ਦੁਆਰੈ ਧੁਨਿ ਸਹਜ ਕੀ ਮਾਥੈ ਮੇਰੇ ਦਗਾਈ ॥੨॥**

(ਅੰਗ ੯੭੦)

ਹਮ ਕੁਕਰ ਤੇਰੇ ਦਰਬਾਰਿ ॥

ਭਉਕਹਿ ਆਗੈ ਬਦਨੁ ਪਸਾਰਿ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

(ਅੰਗ ੯੬੬)

ਇਹ ਰਾਈਟਰਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਸਿਦਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਪੜ੍ਹੋ ਜੀ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਫਿਰ ਸਮਾਪਤੀ ਹੈ :

ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਵਿਰਲਾ ਆਇਆ ।

(ਵਾਰ ੧੬, ਪਉੜੀ ੧੨)

ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਦਰਗਾਹੀ ਜਵਾਬ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਦੀਆਂ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ

9. ਸਵਾਲ : ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ! ਅਸੀਂ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਚਿੱਤ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ?

ਜਵਾਬ : ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ— ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਕਾਂਜੀ ਪਈ ਹੋਵੇ ਉਸ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ ਟਿਕ ਸਕਦਾ। ਦੁੱਧ ਲਈ ਸਾਫ਼ ਬਰਤਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਦਾ ਛਲਾਵਾ ਹੈ, ਪਰਛਾਵਾਂ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਚੋਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਮਾਰੋ, ਛਲਾਵੇ ਮਗਰ ਭੱਜਣ ਨਾਲ ਤੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਮਗਰ ਭੱਜਣ ਨਾਲ ਮਾਯੂਸੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਮਾਰੋ ਜਦੋਂ ਫਿਰ ਨਾਮ ਤੇ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਰਸ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ, ਚਿੱਤ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ।

10. ਸਵਾਲ : ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਚੂਹੜ ਜੀ ਨੇ

ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦੀ ਸੋਝੀ ਬਖਸ਼ੋ?

ਜਵਾਬ : ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ ਨਿਮਰਤਾ, ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦੇ ਟਾਹਣ ਨੇ ਸੇਵਾ, ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦੇ ਪੱਤੇ ਨੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਕਰਨੀ, ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦੇ ਫੁੱਲ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ। ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦਾ ਫਲ ਹੈ ਜਗਤ ਬਿਨਸਨਹਾਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

11. ਸਵਾਲ : ਹਸਨ ਅਲੀ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੀ ਰਸਾਈ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ?

ਜਵਾਬ : ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਸਨ ਅਲੀ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਿਆ ਕਰ, ਸੰਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਤੇਰੀ ਖੁਦਾ ਤੱਕ ਰਸਾਈ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

12. ਸਵਾਲ : ਕਿਸੇ ਸੱਜਣ ਨੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸਤਿਸੰਗੀ ਕੌਣ ਹੈ?

ਜਵਾਬ : ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਅਸਲੀ ਸਤਿਸੰਗੀ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿੱਚ ਬੈਠਿਆਂ ਵੀ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੇ ਤੇ ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਭੋਗ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਤਾਂ ਵੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਵਿਸਰਨ ਨਾ ਦੇਵੇ ਉਹ ਅਸਲੀ ਸਤਿਸੰਗੀ ਹੈ।

13. ਸਵਾਲ : ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਰਾਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਆਪ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ?

ਜਵਾਬ : ਬਖਸ਼ੀ ਰੂਹ ਕਹਿੰਦੀ ਮਨ ਨੀਵਾਂ ਕਰਕੇ, ਨਿਰੰਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਮਾ ਲੈ। ਇਹ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਦਾਤ ਹੈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਖਾ! ਦੱਸ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

14. ਸਵਾਲ : ਸੇਵਾ ਪੰਥੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ

ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਭਾਈ ਸੇਵਾ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖਾ ਜੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਰਾਹ ਦੱਸੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋਵੇ।

ਜਵਾਬ : ਭਾਈ ਸੇਵਾ ਰਾਮ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖਾ ਜੀ ਜਿਹੜੀ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਸੇਵਾ, ਇਸਨੂੰ ਪਕੜ ਲੈ। ਭਾਈ ਸੰਤੋਖਾ ਜੀ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਬਚਨ ਪੱਲੇ ਬੰਨਿਆ ਸੇਵਾ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹਰ ਬੁਹਾ ਖੜਕਾ ਕੇ ਪੁੱਛਣਾ ਭਾਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖਾ ਨਾ ਸੋਵੇਂ, ਐਸਾ ਸੇਵਾ ਦਾ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਸੰਤੋਖਾ ਜੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਲੂਣ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਸੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਸੀ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸੀ।

**ਇੱਕ ਬਲਦਾ ਦੀਵਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀਵੇ ਜਗ੍ਹਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਗਿਆ ਹੋਇਆ
ਹਿਰਦਾ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੋਰ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।**

**ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਿੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।**

-ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਬਚਨ

ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਸਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ

—ਭਾਈ ਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ 162 ਅੰਕ ਦੇਖੋ ਜੀ :-

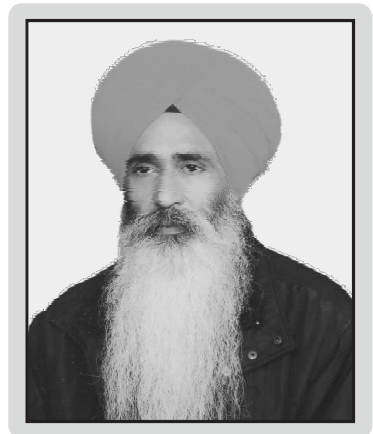
ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਸੰਤਾਲੀਵਾਂ ਸਲੋਕ :
ਸਿਰੁ ਕੰਪਿਓ ਪਗ ਡਗਮਗੇ ਨੈਨ ਜੋਤਿ ਤੇ ਹੀਨ ॥
ਕਰੁਨਾਨਕ ਇਹ ਬਿਧਿ ਭਈ ਤਉ ਨ ਹਰਿ ਰਸਿ ਲੀਨ ॥੪੭॥
(ਅੰਗ ੧੪੨੮)

ਸਿਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗਾ ਤੇ ਪੈਰ ਡੋਲ੍ਹਣ ਲੱਗੇ ਹਨ।
ਅੱਖਾਂ ਵੇਖਣੋਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹੇ ਭਾਈ! ਇਹ
ਦਸ਼ਾ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਹਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਰਸ
ਨਹੀਂ ਲਿਆ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਘੱਟ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਨ ਬੁੱਢਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਮਨ ਤ੍ਰਿਪਤ
ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ
ਕੋਲ ਮਨ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਗਲਤ ਹੈ
ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੇਲ
ਪਾ ਕੇ ਬੁਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ।
ਸਾਡਾ ਮਨ ਰੱਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਚੀਜ਼
ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ
ਮੰਗਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ
ਮੰਗਣਾ ਭਾਰੇ ਦੁਖ ਸਹੇੜਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ

ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਦੇ 400 ਸਾਲਾ ਪਾਵਨ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ
ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ ਕਿ
ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਮ
ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਤਾਂ ਜੋ
ਮੈਨੂੰ ਸੰਤੋਖ ਆ
ਜਾਵੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਮਨ
ਦੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮੁੱਕ
ਜਾਏ।

ਵਿਣੁ ਤੁਧੁ ਹੋਰੁ ਜਿ ਮੰਗਣਾ ਸਿਰਿ ਦੁਖਾ ਕੈ ਦੁਖ ॥
ਦੇਹਿ ਨਾਮੁ ਸੰਤੋਖੀਆ ਉਤਰੈ ਮਨ ਕੀ ਭੁਖ ॥
(ਅੰਗ ੬੫੮)

ਬੁਢੇਪੇ ਤੱਕ ਖਾਂਦਿਆਂ ਖਾਂਦਿਆਂ ਮੂੰਹ ਭੀ ਘੱਸ
ਗਿਆ। ਪਹਿਨਦਿਆਂ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਹੀ ਲਿੱਸਾ ਹੋ
ਗਿਆ ਪਰ ਜੇ ਅਜੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪਿਆਰ
ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਨਾ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ
ਜਿਊਣਾ ਫਿਟਕਾਰ ਯੋਗ ਹੈ।

ਖਾਂਦਿਆ ਖਾਂਦਿਆ ਮੁਹੁ ਘਠਾ ਪੈਨੀਂਦਿਆ ਸਭੁ ਅੰਗੁ ॥
ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਿਗੁ ਤਿਨਾ ਦਾ ਜੀਵਿਆ ਜਿਨ ਸਚਿ ਨ ਲਗੋ ਰੰਗੁ ॥੨॥
(ਅੰਗ ੫੨੩)

ਪਰ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਅਜੇ ਵੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣ
ਗਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਫਿਰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ
ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਭਜਨ ਦੀ ਬਰਕਤ

ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਉਹ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਡਰ ਪੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

**ਅਜਹੂ ਕਛੁ ਬਿਗਰਿਓ ਨਹੀ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਿਹ ਭਜਨ ਤੇ ਨਿਰਭੈ ਪਦੁ ਪਾਵੈ ॥੨॥੧॥**
(ਅੰਗ ੭੨੬)

ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਵੱਲ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਲੈ ਸਿਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਜੋਤ ਵੀ ਮੱਧਮ ਪੈ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਤੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਾਮ ਦਾ ਰਸ ਨਹੀਂ ਚੱਖਿਆ।

ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਅੱਠਤਾਲੀਵਾਂ ਸਲੋਕ :
**ਨਿਜ ਕਰਿ ਦੇਖਿਓ ਜਗਤੁ ਮੈ ਕੋ ਕਾਹੂ ਕੋ ਨਾਹਿ ॥
ਨਾਨਕ ਥਿਰੁ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਹੈ ਤਿਹ ਰਾਖੋ ਮਨ ਮਾਹਿ ॥ ੪੮ ॥**
(ਅੰਗ ੧੪੨੬)

ਆਪਣਾ ਕਰਕੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਰੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਹੀ ਸਥਿਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਸਾਵੋ।

ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਢੋਲ ਮੋਢਿਆਂ ਦੇ ਰੱਖ ਕੇ ਮੈਂ ਵਜਾਉਂਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਸਾਰਾ ਜਗਤ ਗਾਹਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੱਸੋ ਇਸ ਰਾਜ-ਭਾਗ, ਮਹਲ-ਮਾੜੀਆਂ, ਸਾਕ-ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਤੋੜ ਨਿਭਣ ਵਾਲਾ ਸਾਥੀ ਭੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹਾਮੀ ਨਹੀਂ ਭਰੀ। ਸਾਰੀ ਸਿ੍ਸ਼ਟੀ ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਖ ਕੇ ਵੇਖ ਲਈ ਹੈ, ਅਸਲ ਸਾਥੀ ਸਿਰਫ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ।

**ਕਬੀਰ ਸਭੁ ਜਗੁ ਹਉ ਫਿਰਿਓ ਮਾਂਦਲੁ ਕੰਧ ਚਢਾਇ ॥
ਕੋਈ ਕਾਹੂ ਕੋ ਨਹੀ ਸਭ ਦੇਖੀ ਠੋਕਿ ਬਜਾਇ ॥੧੧੩॥**
(ਅੰਗ ੧੩੭੦)

ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, ਇਸਤਰੀ, ਪੁੱਤਰ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਪਿਆਰੇ ਮਿੱਤਰ ਅਤੇ ਭਰਾ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਸੰਜੋਗਾਂ ਕਰਕੇ ਇੱਥੇ ਮਿਲ ਪਏ ਹਨ। ਅਖੀਰ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਭੀ ਸਾਥੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ।

**ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਬਨਿਤਾ ਸੁਤ ਬੰਧਿ ਇਸਟ ਮੀਤ ਅਰੁ ਭਾਈ ॥
ਪੁਰਬ ਜਨਮ ਕੇ ਮਿਲੇ ਸੰਜੋਗੀ ਅੰਤਹਿ ਕੋ ਨ ਸਹਾਈ ॥੧॥**
(ਅੰਗ ੭੦੦)

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਜੀਵ ਦਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਬਿੰਦ ਤੋਂ ਮੁੱਢ ਬੱਝਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਜੂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਜੀਵ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦਾ ਜਦ ਇਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਇਹ ਘਰ ਮੇਰਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮੌਤ ਆਵੇਗੀ ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਭੀ ਚੀਜ਼ ਤੇਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ।

**ਉਪਜੈ ਨਿਪਜੈ ਨਿਪਜਿ ਸਮਾਈ ॥
ਨੈਨਹ ਦੇਖਤ ਇਹੁ ਜਗੁ ਜਾਈ ॥੧॥**
**ਲਾਜ ਨ ਮਰਹੁ ਕਹਹੁ ਘਰੁ ਮੇਰਾ ॥
ਅੰਤ ਕੀ ਬਾਰ ਨਹੀ ਕਛੁ ਤੇਰਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥**
(ਅੰਗ ੩੨੫)

ਇਸ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਜਗਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਝ ਕੇ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਭੀ ਸਦਾ ਲਈ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਭਗਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪਰੋ ਕੇ ਰੱਖ।

—ਬਾਕੀ ਸਲੋਕ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੋ ਜੀ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ ਕਾਲਮ 'ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਰਸਾਲੇ' ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਧਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸੰਗਤਾਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੇਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

50. ਸਵਾਲ: ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵੀਰ ਜੀ, ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਿੰਨੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਜਵਾਬ: ਪਰਉਪਕਾਰ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਪਰਉਪਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨੀ।

ਪਹਿਲਾ ਪਰਉਪਕਾਰ- ਸਿੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਵੇਂ? ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਕਲਗੀਧਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਬੇੜੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹੋ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਣਾਓ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਛਕਿਆ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਕਰੋ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਵਾ ਕੇ।

ਪੀਓ ਪਾਹੁਲ ਖੰਡਧਾਰ ਹੋਇ ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ।

(ਵਾਰ: ੪੧, ਪਉੜੀ ੧)

ਦੂਸਰਾ ਪਰਉਪਕਾਰ- ਕਿਸੇ ਦੇ ਪਰਦੇ ਕੱਢਣਾ।

ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੂਜਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਬਚਨ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ ਹੋ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਰੋਜ਼ ਅਰਦਾਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖ ਕੇ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਬੋਲੋ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਦੂਸਰੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਹੈ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਵੇਲੇ ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਭਾਈ ਮੈਲਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੇ ਘਰ ਛਕਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਮੈਲਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਹ ਸਿੱਖ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਨਾ ਛਕਾ ਸਕਿਆ, ਫੋਕਾ ਪਾਣੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪੀਲੂ ਭਿਉਂ ਕੇ ਖਵਾਏ, ਗਰੀਬੀ ਕਰਕੇ

ਤੇ ਭਾਈ ਮੈਲਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੀਲੂ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਘਰਾਂ ਚੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਪਾਣੀ ਛਕ ਕੇ ਆਏ ਤਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਕਿ ਮੈਂ ਫਲਾਣੀ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਕੋਈ ਕੁਝ ਕਹੇ ਤੇ ਕੋਈ ਕੁਝ ਪਰ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਮੈਲਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਜਿਸ ਸਿੱਖ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਉੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਪੀਲੂ ਤੇ ਫੋਕਾ ਪਾਣੀ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਭ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀਆਂ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਫਿਰ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਮੈਲਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇਖ ਕੇ ਭਾਈ ਮੈਲਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪੰਨ ਸਿੱਖਾ, ਪੰਨ ਸਿੱਖਾ, ਤੇਰੀ ਸਿੱਖੀ ਪੰਨ ਹੈ ਪੰਨ ਸਿੱਖਾ ! ਅੱਗੋਂ ਭਾਈ ਮੈਲਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਏ ਇਹ ਬਚਨ ਕਹੇ- ਪੰਨ ਦਾਤਾ, ਪੰਨ ਦਾਤਾ ਸਭ ਤੇਰੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ, ਪੰਨ ਦਾਤਾ!

ਅਪਨੇ ਸੇਵਕ ਕੀ ਆਪਿ ਪੈਜ ਰਖਾਈ ॥੪॥੧੧੨॥
(ਅੰਗ ੨੦੨)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਔਗੁਣ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਨਾ ਦੱਸੇ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਉਸ ਤੇ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੂਜਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਹੈ। (ਕਿਸੇ ਦੇ ਪਰਦੇ ਕੱਢਣਾ)

ਤੀਸਰਾ ਪਰਉਪਕਾਰ- ਕਿਸੇ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ। ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੰਜ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ

ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਗੁਰੂ ਵਾਲਾ ਬਣਾਵੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਵੇ, ਸਿੱਖੀ ਫਿਰ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਹਰ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਣੇ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲਕੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਦਿਨ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਕਥਾ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਕਥਾ ਵੀਚਾਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਅਖੀਰਲਾ ਦਿਨ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੀਵਾਨਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਅਨੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਾਂ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ, ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦੀਵਾਨ ਹੋਰ ਲਗਾਓ, ਹੋਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ? ਸਾਰੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਠੀਕ ਹੈ ਅੱਜ ਰਾਤੀਂ ਦੀਵਾਨ 'ਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਆਗੂ ਸੀ ਬਖਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਸੀ ਟਰਾਂਸਪੋਟਰ ਤੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਕੋਲ ਗਏ ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਲਕੱਤੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਹੈ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, ਦੱਸੋ? ਸੰਗਤ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਬੜਾ ਅਨੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੋ-ਚਾਰ ਦਿਨ ਦੀਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਦੇ ਦਿਉ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, ਸਮਾਂ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਭੇਟਾ ਲੱਗੇਗੀ। ਬਖਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ, ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ, ਕਿਤੇ ਸਕੂਲ, ਕਿਤੇ ਹਸਪਤਾਲ, ਕਿਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ, ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਭੇਟਾ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ। ਬਖਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਅਜੇ ਸੋਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਬਖਸ਼ੀ ਸਿੰਘਾ, ਇਹ ਭੇਟਾ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਬਖਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜੇ ਬੋਲਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਫਿਰ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, ਭੇਟਾ ਦੁੱਗਣੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ

ਧੰਨ ਧੰਨ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਨਾਨਕਸਰ ਕਲੇਰਾਂ ਵਾਲੇ)

ਹਾਂ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਵਧਾਉਣੇ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਬਖਸ਼ੀ ਸਿੰਘਾ, ਭੇਟਾ ਤੇ ਦੁੱਗਣੀ ਸੋਚ ਲਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਭੇਟਾ ਵੀ ਥੋੜੀ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਬਾਬਾ ਜੀ, ਜਿਹੜੀ ਭੇਟਾ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋਗੇ, ਮੈਂ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਵੇਖ ਲੈ, ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈਂ, ਕਿਤੇ ਮੁੱਕਰ ਨਾ ਜਾਈਂ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਬਾਬਾ ਜੀ! ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਰਦਾ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਭੇਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਛਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲਾ ਬਣ ਜਾ। ਸਾਡੀ ਭੇਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲੈ। ਬਖਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਛੁੱਟ-ਛੁੱਟ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਕੀ ਕਿਹਾ? ਬਾਬਾ ਜੀ! ਬਹੁਤ ਸਰੀਰ ਕਲਕੱਤੇ ਆਏ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਪਰ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮਾਇਆ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ। ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਖਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਦੇ

ਟਰਾਂਸਪੋਟਰ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆ ਸਮੇਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸੰਗੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ 2800 ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਤੀਜਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ- ਕਿਸੇ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦੇਣਾ। ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ :

**ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਧੂੜਿ ਮੰਗੈ ਤਿਸੁ ਗੁਰਸਿਖ ਕੀ
ਜੋ ਆਪਿ ਜਪੈ ਅਵਰਹ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ ॥੨॥**

(ਅੰਗ ੩੦੬)

ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਆਪ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਟੁੱਟਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਕੇ ਜੋੜਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤੀਸਰਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਹੈ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦਰਗਾਹ ਦੀ ਟਿਕਟ ਹੈ।

-ਬਚਨ ਧੰਨ ਧੰਨ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਨਾਨਕਸਰ ਕਲੇਰਾਂ ਵਾਲੇ)

ਜੀਵਨ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਆਪਿ ਮੁਕਤੁ ਮੁਕਤੁ ਕਰੈ ਸੰਸਾਰੁ ॥

-ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਗਨੈਸਕ

ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ 162 ਅੰਕ ਦੇਖੋ ਜੀ :-

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਭੇਰੇ ਵਿੱਚ ਪਰਮ ਆਪੇ ਦੀ ਲੀਨਤਾ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ। ਨੀਯਤ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ। ਦੀਵਾਨਾਂ ਸਮੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ। ਛੋਟੇ ਸੰਤ, ਬਾਬਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੇ। ਆਪ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਡੇਢ ਵਜੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਨਿੱਜ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੁੜ ਬੈਠਦੇ। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਅਲਪ ਅਹਾਰ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸੰਬੰਧੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ, ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ, ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਯੋਗ ਥਾਂ ਤੇ ਸੇਵਾ ਦਿੰਦੇ।

ਇਹਨੀ ਦਿਨੀਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ (ਬਾਬਾ) ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਗਭਗ 24 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। (ਬਾਬਾ) ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਪੋਹੀੜ ਵਿਖੇ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰ. ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸੰਤ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੰਡੀ ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸੰਥਿਆ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਦੀਵਾਨ ਵੀ ਸਰਵਣ ਕਰਦੇ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ (ਬਾਬਾ)

ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ 1948 ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਆ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਬਾਬਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। (ਬਾਬਾ) ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮਗਨ ਰਹਿੰਦੇ। ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ, ਕਦੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਣ ਆਏ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ।

ਪੂਰਬਲੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰੇ ਹੋਏ ਜਗਿਆਸੂ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਮਾਰਗ ਦੇ ਪਾਂਧੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਪਾਸ ਆਉਂਦੇ। ਸੇਵਾ, ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਸਤਿਸੰਗ ਰਾਹੀਂ ਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ। ਜਦ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ, (ਗਿਆਨੀ) ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕਰਮਸਰ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਆਇਆ। ਉਮਰ ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਸਾਲ ਸੀ। ਨਹਿਰ ਦੀ ਪਟੜੀ ਤੇ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਰਾਹੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹੋ ਰਾਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?”

“ਹਾਂ ਜੀ! ਰਾਹ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀਰਦੇ ਘਰ ਜਾਣਾ ਹੈ?” ਅੱਗੋਂ ਰਾਹੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। “ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਇਆਂ!” ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਲੈ ਵਈ ਫਿਰ ਤਾਂ ਤੂੰ ਬੜੇ ਟਿਕਾਣੇ ਤੇ ਆ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਰਾਹੀ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹੱਥ ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਆਹ ਫਾਟਕ ਤੋਂ ਅੰਦਰ

ਲੰਘ ਜਾਹ!”

ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਪੰਨਵਾਦ ਵਜੋਂ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਵਾੜ ਦੇ ਫਾਟਕ ਵਿੱਚੋਂ ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਸਰੀਰ ਹੌਲਾ ਫੁੱਲ ਜਾਪਣ ਲੱਗਾ। ਸ਼ਾਂਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਟਾਵੀਂ ਟਾਵੀਂ ਅਵਾਜ਼, ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਹਰਿਆਲੀ, ਟਹਿਕਦੀ ਹਵਾ.... ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੰਸਾਰ ਹੋਵੇ। ਕੁਝ ਅੱਗੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਿੰਘ ਡਿੱਠਾ।

“ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ! ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ।” ਉਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੰਗਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕੋ।”

ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆ। ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਿਆ। ਲੰਗਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਲੋੜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੋ ਸਿੰਘ ਉਸਨੂੰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਬਾਬਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਲੈ ਗਿਆ। ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਫੁਰਨਾ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਹਨ ਤਾਂ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਬੁੱਝ ਲੈਣ। ਗੁਰ ਫਤਹਿ ਉਪਰੰਤ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ?”

“ਹਾਂ ਜੀ! ਬਾਬਾ ਜੀ!” ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ। “ਤੁਰ ਕੇ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ?” ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। “ਹਾਂ ਜੀ! ਬਾਬਾ ਜੀ!” ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਵਡਾਲੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ ਰਹਿ ਕੇ ਕੀਤੀ। ਪਿਤਾ ਮਾਧੋ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅੱਗੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਦੋ ਸਾਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ। ਦੋ ਸਾਲ ਪਿੰਡ ਰਿਹਾ ਕੇ ਫਿਰ ਦਿੱਲੀ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰ ਲਈ ਪਰ ਮਨ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਚਦਾ ਸੀ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਆਗਿਆ

ਲੈ ਕੇ ਪੈਦਲ ਗੁਰੂ ਧਾਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਨਿਕਲ ਤੁਰਿਆ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ। ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੁਣ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰਯਾਮਤਾ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਦਸਵੀਂ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਲਈ ਹੈ?” ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤੀਸਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਸ਼ੰਕਾ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁਜਾਇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।

“ਹਾਂ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ!” ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜੇ। “ਹੱਛਾ! ਚੱਲ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਰਮਜ਼ ਭਰਪੂਰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ।”

ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆ ਗਿਆ। ਬਾਬਾ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਜਦ ਵੱਡੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਆਏ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਪੁੱਛੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਉਸਨੇ ਕਰਮਸਰ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਛਕ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਜੁਗਤੀ ਸਮਝਾਈ ਅਤੇ ਗੁਰਮੰਤਰ ਦਾ ਮਹਾਤਮ ਦੱਸਦਿਆਂ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰਮੰਤਰ ਵਿੱਚ ਸੁਰਤਿ ਜੋੜਿਆਂ ਹਉਮੈ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਉਮੈ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋਣ ਤੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਰਮ ਪਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਵੀ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪਿੰਡ ਭੁੱਟਾ ਤੋਂ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਸੀ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਸੰਗਤ ਵਿੱਚੋਂ ਚੰਗੇਰੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਖੱਧ ਚੀਜ਼ਾਂ ਛੁੱਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਫਜੂਲ

ਖਰਚ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ, ਸੰਗਤ ਦੀ ਅਸੀਸ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਰਕਤਾਂ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਜਾਣੋ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਆਇਲ ਇੰਜਣ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕਰਮਸਰ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਜਰਨੇਟਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰੋਬਾਰ ਆਰੰਭ ਕਰੇ ਪਰ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ-ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸਾਰਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਹੁਕਮ ਦੀ ਖੇਡ, ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਾਲਬਧ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਛੰਨਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਰੰਭ ਹੋਈ। ਹੁਣ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਵਾਰ ਵਾਰ ਅਧੀਨਤਾ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੋਈ। ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜਰਨੇਟਰ ਫਿਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਨਰੇਟਰ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਬਲਬ ਜਗ ਪਏ। ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, “ਜਿਵੇਂ ਜਨਰੇਟਰ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਬਲਬ ਜਗ ਉੱਠੇ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਵੇਂ ਅੰਦਰਲਾ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਾਵਰ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਖੰਭਿਆਂ ਅਤੇ ਤਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਘਰਾਂ-ਮਕਾਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਬਲਬ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਜਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਬਲਬ ਸਾਫ਼ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੈਲਾ ਹੋਵੇ, ਧੂੜ ਮਿੱਟੀ ਜੰਮੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਰ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਕਾਲੀ ਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਬਿਜਲੀ ਨਿਸ਼ਚੇ ਦੇ ਖੰਭਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤੀ ਰੂਪੀ ਤਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅੰਤਸ਼ਕਰਨ ਰੂਪੀ ਘਰ

ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣ ਵੀ ਲਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਅੰਤਸ਼ਕਰਣ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ। ਮਨ ਜਿੰਨਾ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅੰਤਸ਼ਕਰਣ ਓਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਨ ਕਿਰਪਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੇਜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਕੋਟਿ ਸੂਰ ਉਜਾਰਾ ਬਿਨਸੈ ਭਰਮੁ ਅੰਧੇਰਾ ॥੧॥
(ਅੰਗ ੭੦੦)

ਮਨ ਜਦ ਤੱਕ ਪੂਰਨ ਸ਼ੁੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ-ਸੁਣਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਨੰਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗਤ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ, “ਬਾਬਾ ਜੀ! ਅਗਿਆਨ ਦਾ ਨੇਰਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ ਨਾਲ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ?”

“ਇਉਂ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਦਾ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਮਹਾਤਮ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਪੱਥਰ ਰਗੜ ਕੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਚੰਗਿਆੜਿਆਂ ਨਾਲ ਅੱਗ ਬਾਲ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀਵੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਏ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਲਮੇਰੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚਾਨਣ ਰਹਿੰਦਾ। ਜਦ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਕੱਢ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਲਾਲਟੇਨ ਆਦਿ ਸਾਧਨ ਬਣਾ ਲਏ ਗਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੀਵਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਦਿਨ ਵਰਗਾ ਚਾਨਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਾਢ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਤਾਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੱਦ ਹੀ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਿੰਨੇ ਵਾਟ ਦਾ ਬਲੱਬ ਹੈ ਓਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਿਨ ਵਰਗਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਕਈ ਮਤ-ਮਤਾਂਤਰ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਘੇਰਾ ਹੈ। ਜਦ ਆਪ ਨਿਰੰਕਾਰ ਬੇਅੰਤ ਧੰਨਤਾ ਯੋਗ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਆਏ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਸੁਰਤਿ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਮਾਰਗ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ, ਨਿਸ਼ਚੇ ਵਾਲੇ ਬੇਅੰਤ ਪ੍ਰਾਣੀ ਅਗਿਆਨ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਪਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਏ।

**ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ
ਮਿਟੀ ਧੁੰਧੁ ਜਗਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਆ।**

(ਵਾਰ: ੧, ਪਉੜੀ ੨੭)

‘ਗੁਰਮਤਿ’ ਅੰਤਸ਼ਕਰਣ ਵਿੱਚੋਂ ਅਗਿਆਨ

ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰਮ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਜਿਤਨਾ ਜਿਤਨਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਨ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਇਕਾਗਰ ਹੋਵੇਗਾ ਉਤਨਾ ਉਤਨਾ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਭਾਵ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਏ।

ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਰਉਪਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜਸ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰਸਾਲਾ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੇਨਤੀ

ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਸਾਲਾ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ Subscription Renew ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਆਪ ਜੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੰਦਾ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ।

1) Google Pay No. ਅਤੇ Paytm No. 9876525850

ਨਾਮ :- ਪੰਨ ਪੰਨ ਮਾਤਾ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ

ਖਾਤਾ ਨੰ. 55031111026

ਬੈਂਕ :- ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ

IFSC ਕੋਡ ਨੰ. SBIN0050245

ਬ੍ਰਾਂਚ :- ਚਾਟੀਵਿੰਡ ਚੌਂਕ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ

ਆਪ ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ

ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਓ।

ਚੰਦਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸਕੈਨ ਕਰੋ ਜੀ

VPP ਰਾਹੀਂ ਘਰ ਬੈਠੇ ਰਸਾਲਾ ਮੰਗਵਾਓ

2) ਆਪ ਜੀ ਇਸ ਨੰਬਰ 98765-25850 ਤੇ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਲਿਖ ਕੇ SMS ਕਰ ਦਿਓ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਲਈ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ ਲਿਖ ਦਿਓ। 5 ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਡਾਕੀਆ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਪਤੇ ਤੇ ਰਸਾਲਾ ਦੇਣ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਚੰਦਾ 195/- ਰੁਪਏ, ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਚੰਦਾ 350/- ਰੁਪਏ, ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਚੰਦਾ 660/- ਰੁਪਏ ਆਪ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਰਸਾਲੇ ਦੀ ਭੇਟਾ ਵਸੂਲ ਕਰ ਲਵੇਗਾ ਤੇ ਰਸਾਲਾ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ।

ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਨੰ. 98765-25850

ਚੰਦਾ (ਦੇਸ਼)

ਇੱਕ ਸਾਲ	150+45=195/-
ਦੋ ਸਾਲ	300+50=350/-
ਪੰਜ ਸਾਲ	600+60=660/-
ਲਾਈਫ	2400+100=2500/-

ਨੋਟ: ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਰਸਾਲੇ ਦੇ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਓ ਤਾਂ ਜੋ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕੇ।

ਯਨਮੋਤ ਬਚਨ

ਧੰਨ ਧੰਨ
ਬਾਬਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ
ਦਰਗਾਹੀ ਬਚਨ

ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ 162 ਅੰਕ ਦੇਖੋ ਜੀ:-

ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰਤਾ- ਸੰਪਾਦਕ

ਸਤਿਸੰਗਤ

ਮਨ ਦੇ ਵੇਗ ਨੂੰ
ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਇਸਨੂੰ
ਟਿਕਾਉਣ ਵੱਲ
ਪ੍ਰੇਰਦੀ ਹੈ ।

319

ਦਾਨ

ਕਰਨ ਨਾਲ
ਧਨ ਵਿੱਚ ਕਮੀ
ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ।

320

321

ਸਤਿਸੰਗਤ ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ ਕੱਟਦੀ ਹੈ, ਮਨ
ਨਿਰਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ਰ
ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ।

“
 ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
 ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ
 ਸਤਿਕਾਰ ਸੰਬੰਧੀ
 ਵਿਚਾਰਾਂ ”

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ
 ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
 ਦਾ ਉਤਾਰਾ

—ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪਟਿਆਲਾ)

ਤੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਵੇ ਤੇ ਕਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਅਲਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ। ਇਹ ਕਨਿਸ਼ਟ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਪਲੰਘ ਤੇ ਸੋਵੇਂ ਤੇ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਅਲਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰੇਂ ਇਹ ਕਨਿਸ਼ਟ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੀ ਨੀਵੀਂ। ਹੋਰ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੀ। ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਰੋਜ਼ ਬਦਲਣੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਹੀਨਾ ਮਹੀਨਾ ਰੁਮਾਲੇ ਨਾ ਬਦਲਣੇ ਇਹ ਹੈ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੀ ਨੀਵੀਂ ਸੇਵਾ, ਕਨਿਸ਼ਟ ਸੇਵਾ।

ਦੂਸਰੀ ਸੇਵਾ ਹੈ- ਮੱਧਮ ਸੇਵਾ। ਆਪਣੇ ਵਰਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਸੌਣ ਲਈ ਪਲੰਘ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਲੰਘ। ਮੈਨੂੰ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਪੱਖੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਵਾ ਦੇ ਸਾਧਨ ਹੋਣ।

ਤੀਸਰੀ ਸੇਵਾ ਹੈ- ਉੱਤਮ ਸੇਵਾ। ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਚੀ। ਅਰਦਾਸ ਕਰਿਆ ਕਰੋ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਨਿਸ਼ਟ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਈਏ। ਆਈਏ ਤੇ ਉੱਤਮ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਆਈਏ ਤੇ ਕਿਤੇ ਥੱਲੇ ਵੀ ਡਿੱਗੀਏ ਤੇ ਮੱਧਮ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਆਈਏ। ਸਾਡਾ ਹੋਰ ਹੈ ਹੀ ਕੌਣ? ਪਛਾਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਕੇਂਦਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ

ਸਾਚੁ ਕਹੋਂ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਸਭੈ

ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਓ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਓ ॥੯॥੨੯॥

(ਤੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੂਯੇ)

ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਹੈ?

ਪੋਥੀ ਪਰਮੇਸਰ ਕਾ ਥਾਨੁ ॥

ਸਾਧਸੰਗਿ ਗਾਵਹਿ ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ

ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

(ਅੰਗ ੧੨੨੬)

ਬਾਬਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੈ- ਕਨਿਸ਼ਟ ਸੇਵਾ, ਮੱਧਮ ਸੇਵਾ ਤੇ ਉੱਤਮ ਸੇਵਾ। ਪੰਜ ਸੱਤ ਸਰੀਰ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਸੀ, ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਬਾਬਾ ਜੀ! ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕਨਿਸ਼ਟ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੀ ਨੀਵੀਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸੀਸ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੋਵੇ :

ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਬਹੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ

ਸੋ ਥਾਨੁ ਸੁਹਾਵਾ ਰਾਮ ਰਾਜੇ ॥

(ਅੰਗ ੪੫੦)

**ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਸਰ੍ਹਾਂ ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਅਸੀਸ ਸੰਗਤ ਨਿਵਾਸ ਵਿਖੇ ਸਮਾਗਮ ਉਪਰੰਤ
ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸਾਹਿਬ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ।**

ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਾ । ਪਹਿਲਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ
ਸਾਹਿਬ, ਦੂਸਰਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ :

ਡਿਠੇ ਸਭੇ ਥਾਵ ਨਹੀ ਤੁਧੁ ਜੇਹਿਆ ॥

(ਅੰਗ ੧੩੬੨)

ਤੀਸਰਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ ਸਾਡਾ, ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਲਈ
ਸਤਿਕਾਰ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਣੀ। ਅੱਜ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਪੰਨ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਲ ਸਾਡਾ
ਪ੍ਰੇਮ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਪੰਕਤੀ ਹੈ :

**ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਬਿਨਾ ਭਾਉ ਨਹੀ ਉਪਜੈ
ਭਾਵ ਬਿਨੁ ਭਗਤਿ ਨਹੀ ਹੋਇ ਤੇਰੀ ॥**

(ਅੰਗ ੬੬੪)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ?
ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਮਲ ਭਉ ਕਿਵੇਂ ਆਵੇਗਾ?
ਜਦ ਤੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ
ਮਿਲਦੀ ਤਦ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਨਿਰਮਲ ਭਉ,
ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਤੇ ਜਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰੇਮ
ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਤੁਹਾਡੀ ਭਗਤੀ ਥਾਏਂ ਨਹੀਂ
ਪਵੇਗੀ। ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ, ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਦੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਨੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਾਧਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ। ਬਾਬਾ
ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
ਜੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ, ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਸੇ
ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀਆਂ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਵੀ ਸੁਰਤੀ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਲਈਏ ਤੇ ਫਿਰ ਦੀਦਾਰੇ ਵੀ

ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰਤ ਰੱਖ ਲਈ। ਇਹ ਦਸਾਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹਨ। ਹਾਜ਼ਰਾ ਹਜ਼ੂਰ ਜਾਹਰਾ ਜਹੂਰ ਜਾਗਦੀ ਜੋਤ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਕੋਈ ਆਖੇ ਅੱਖਰ ਹੈ, ਕੋਈ ਕਹੇ ਸਿਆਹੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਾਗਜ਼ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਮੇਰੀ ਰਸਨਾ ਸੜ ਜਾਵੇ ਜੇ ਮੈਂ ਕਹਾਂ। ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਨੇਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਹ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ:

**ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਬਿਨਾ ਭਾਉ ਨਹੀ ਉਪਜੈ
ਭਾਵ ਬਿਨੁ ਭਗਤਿ ਨਹੀ ਹੋਇ ਤੇਰੀ ॥**

(ਅੰਗ ੬੬੪)

ਦਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹਾਜ਼ਰ-ਨਾਜ਼ਰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗੁਰੂ ਜੋਤ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਕੇਂਦਰੀ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ, ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖੋ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਜਿੱਥੇ ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਪਲੰਘ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਜੇ ਗੁਰੂ ਜੋਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਟਿਕਾਈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਇੰਨਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਅਰਾਮ ਲਈ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਪਲੰਘ ਨਹੀਂ ਲਗਵਾਇਆ ਬਲਕਿ ਪਲੰਘ ਦੇ ਥੱਲੇ ਚਾਦਰ ਵਿਛਾ ਕੇ ਆਪ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬੈੱਡ ਜਾਂ ਪਲੰਘ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਲਈ ਵੀ ਪਲੰਘ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੋ।

ਦਾਸ ਅਮਰੀਕਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ

ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ। ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਗਏ ਉੱਥੇ ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਤਾਬਿਆ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਜੁਰਾਬਾਂ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਾਸ ਦਾ ਅੰਦਰ ਮਨ ਨਾ ਖਲੋਵੇ। ਅੰਦਰੋਂ ਨਜ਼ਰ ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਜੁਰਾਬਾਂ ਪਾ ਕੇ ਤਾਬਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਦਾਸ ਨੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੁਰਾਬਾਂ ਪਾ ਕੇ ਤਾਬਿਆ ਨਹੀਂ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਬੂਟਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੂਠੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇੰਝ ਹੀ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੱਲ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਹੈ।

ਭਾਈ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਯੋਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜਾਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, ਕੀ ਮਾਸ ਖਾਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ? ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਸਾਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਜੁਰਾਬਾਂ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਇੰਝ ਹੀ ਚਲਣਾ ਹੈ। ਮਨ ਨੇ ਅਵਾਜ਼ ਤਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਦਾਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਹੈ। ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੀਰ ਜੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਦੀ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਗਏ ਹੋ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਆਏ ਹਾਂ। ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਉੱਥੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੁਰਾਬਾਂ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ। ਤਾਬਿਆ ਜੁਰਾਬਾਂ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠਣਾ ਤੇ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਬਾਹਰੋਂ ਪੈਰ

ਧੋ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਥੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਲਓ। ਇਸ਼ਾਰਾ ਸਮਝਣਾ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਓ। ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਮਲ ਭੈਅ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਡਰ। ਇੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਿਰਮਲ ਡਰ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਤੁਸੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਦੀ ਰੋਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਵੋ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਕੂਹਣੀ ਦਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੀੜ੍ਹਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਾਰ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਇਹ ਵੀ ਯੋਗ ਨਹੀਂ। ਕਦੀ ਨੋਟ ਕਰੋ। ਨਾ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕਈ ਸਰੀਰ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਨਾਲ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਖਾਰਸ਼ ਵੀ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਗ ਵੀ ਬਦਲੀ ਜਾਣਗੇ। ਪਸੀਨਾ ਵੀ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਜਦ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਠਣਾ ਹੈ, ਰੋਲ ਉੱਤੇ ਤੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ੂਰੀਆ ਰੱਖ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਖਾਰਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਹਜ਼ੂਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕਰ ਲੈ ਤਾਂ ਕਿ ਤੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਚਮਤਾ ਰਹੇ। ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬੀਤਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਦਾਸ ਬੈਠਾ ਸੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰੇ ਰੋਲ ਦੇ ਰਹੇ ਸੀ, ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੋਣੀ ਕਿਸੇ ਬਖਸ਼ੇ ਦੀ। ਦਾਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹ ਪਾਠ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਇੱਕ ਡੇਢ ਇੰਚ ਉਤਾਂਹ ਚੁੱਕੀ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੱਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਦਾਸ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਤੇ ਅੱਧੇ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ, ਉਸੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਅੰਗ ਬਦਲਾਉਣ ਲੱਗਾ ਤੇ ਦਾਸ ਦਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਰੋਮ ਕੰਬ ਗਿਆ। ਦਾਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਵਿੱਚ ਬੋਲੀਏ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਓ,

ਘਰ ਦੀ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਦੋ ਮਿੰਟ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਓ। ਅਸੀਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਇਹ ਚਾਂਸ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਰੋਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਵੋ ਤਾਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਦਾ ਅੰਗੂਠਾ ਆਪ ਮਲੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਹੀ। ਸੁਭਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਇਹ ਚਾਂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰੇ ਆਪਦਾ ਅੰਗੂਠਾ ਮੱਲਦੇ ਪਏ ਸੀ। ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਖਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਪਏ ਸੀ। ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਅੰਗੂਠਾ ਮਲੀ ਜਾਣ। ਜਦੋਂ ਅੱਧੇ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਗ ਬਦਲਾਉਣ ਲੱਗੇ ਤੇ ਮਨ ਕੰਬ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਦੋ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਮ ਸਟੇਜ ਤੇ ਹੀ ਕਰੀਦੀ ਹੈ। ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹੱਥ ਪੈਰ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਨੂੰ ਲਗਾਏ, ਉਹੋ ਹੱਥ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਖਾਰਸ਼, ਉਹੋ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ। ਦਾਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ। ਦਾਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਦੋ ਘੰਟੇ ਰੋਲ ਦੇ ਕੇ ਜਿੰਨੇ ਪੁੰਨ ਬਣੇ ਹੋਣਗੇ ਉਹ ਬੇਅਦਬੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪੁੰਨ ਸੜ ਗਏ ਹੋਣਗੇ।

**ਜਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਜ਼ਰਾ ਬੇਅਦਬੀ
ਏਸ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਸਹੀਓ।
ਜਿਉ ਮਨਸੂਰ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਸੂਲੀ
ਫਿਰ ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਕਹੀਓ।**

ਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਮਲ ਭੈਅ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਲਾਵਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਲਾਵ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:

**ਨਿਰਮਲੁ ਭਉ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇਆ
ਹਰਿ ਵੇਖੈ ਰਾਮੁ ਹਦੁਰੇ ॥**

(ਅੰਗ ੭੭੪)

ਇਹ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਪ੍ਰੇਮ ਇਹ ਹੈ। ਨਕਸ਼ਾ ਪਲਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਪ੍ਰੇਮ ਆ ਜਾਵੇ ਪਿਆਰਿਓ। ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਨ। ਦਾਸ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ। ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮ ਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਸੋਮਵਾਰ ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ 20-25 ਪ੍ਰੇਮੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸਰੂਪ ਹਨ, ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ। ਲੰਮਾ ਚੰਦੋਆ ਬੰਨਦੇ ਹਨ। ਸੱਤ ਪੀੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਛਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉੱਤੇ ਸੱਤ ਗੱਦੀਆਂ ਰੱਖ ਕੇ ਸੱਤ ਬਸਤਰ ਚਿੱਟੇ ਵਿਛਾ ਕੇ ਸੱਤੇ ਸਰੂਪ ਲਿਆ ਕੇ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਲਮਲ ਦਾ ਕੱਪੜਾ ਨਰਮ ਲੈ ਕੇ ਸੱਤਾਂ ਸਰੂਪਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅੰਗ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਰਨੀ, ਹਰ ਸੋਮਵਾਰ। ਦਾਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਇਹ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਪਤਾ ਤਾਂ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਚੰਦੋਆ ਸਾਹਿਬ ਬੰਨ ਕੇ, ਸੱਤ ਸਰੂਪ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰਕੇ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦੇ। ਆਪ ਵੀ ਕੇਸੀਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅੰਗ ਦੀ ਸੇਵਾ। ਕਹਿੰਦੇ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿੱਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਚਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਮਿੱਟੀ, ਕੋਈ ਘੱਟਾ ਤੇ ਸਾਡਾ ਚਿੱਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਐਤਵਾਰ ਭੋਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅੰਗ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰੀਏ। ਆਹ ਪ੍ਰੇਮ ਵੇਖ ਲਓ। ਉਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਜ਼ਦੀਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੁੱਖ ਆਸਣ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨਾ ਜਾਲਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖਿਆਲ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਲੇ ਤੇ ਸੁੱਚਮਤਾ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅੰਗ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਗਤ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਸਤਿਪੁਰਸ਼ ਸਿਖਾਵੇ।

**ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਬਿਨਾ ਭਾਉ ਨਹੀਂ ਉਪਜੈ
ਭਾਵ ਬਿਨੁ ਭਗਤਿ ਨਹੀਂ ਹੋਇ ਤੇਰੀ ॥**

(ਅੰਗ ੬੬੪)

ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ। ਨਿਰਮਲ ਭਉ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆ ਜਾਵੇ। ਕਦੀ ਹਿਚਕ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਸਾਡੇ ਘਰ ਕਦੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਹੋਵੇ, ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਰੂਪ ਦੂਜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤੇ ਕਦੀ ਹਿਚਕ ਨਾ ਕਰੋ। ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕੇ, ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਦਾਸ ਨੇ ਖੁਦ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਬਣ ਜਾਓ, ਇੱਕ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਓ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮਗਰ ਲੱਗਿਆ ਫਿਰੇਗਾ।

**ਜੋ ਹਰਿ ਕਾ ਪਿਆਰਾ ਸੋ ਸਭਨਾ ਕਾ ਪਿਆਰਾ
ਹੋਰ ਕੇਤੀ ਝਖਿ ਝਖਿ ਆਵੈ ਜਾਵੈ ॥੧੭॥**

(ਅੰਗ ੫੫੫)

ਸਾਚੁ ਕਹੋ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਸਭੈ

ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਓ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਓ ॥੬॥੨੬॥

(ੜ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸ੍ਰਯੇ)

ਇਹ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਆਮ ਬੀਤਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤਾਈਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਸੋਨੀਪਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਦਾਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬੀਤੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਸੱਜਣ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਗਏ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਮਰਾ ਵਿਖਾਉਣਾ ਹੈ। ਚੱਲ ਪਏ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ, ਦਾਸ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ।

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਮਰਾ ਆਇਆ, ਉਸ ਨੇ ਹੈਂਡਲ ਫੜ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤੇ ਅੰਦਰ। ਦਾਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਅਵਾਜ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅੰਦਰ ਆਓ। ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬਾਹਰ ਆਓ। ਦਾਸ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਮਰਾ ਵਿਖਾਉਣ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਕਮਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿੱਖ ਲਈਏ। ਇਹ ਵੀ ਜਾਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਤਿਪੁਰਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਉਹ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਬੜਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਜਾਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਵੜਨਾ। ਦਾਸ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕਿਵੇਂ ਵੜਨਾ ਹੈ। ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਅਵਾਜ਼ ਦੇਣੀ ਹੈ, ਸਤਿਨਾਮੁ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ। ਭਾਵਨਾ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ, ਅੰਦਰ ਮਾਲਕ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਅਫਸਰ ਬੈਠਾ ਹੈ।

ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਹੋਵੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਹੋਵੇ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਦਮ ਉਸ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਅੰਦਰ ਵੜ ਜਾਓ, ਉਹ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਕਹੇਗਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਅਫਸਰ ਸਿਸਟੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤਿਨਾਮੁ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਅਵਾਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਫਿਰ ਅੰਦਰ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰ ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਕਰੋਗੇ, ਉਨਾ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਵਧੇਗਾ।

ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਬੀਤੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਬੈਠ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚਵਰ ਸਾਹਿਬ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹੱਥ ਉੱਚਾ ਕਰਕੇ ਚਵਰ ਸਾਹਿਬ ਕਰਨੀ ਤੇ ਇੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹੱਥ ਥੱਲੇ ਕਰਕੇ ਕਰਨੀ। ਉਹ ਸਰੀਰ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਬੈਠ ਕੇ ਚਵਰ ਸਾਹਿਬ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਤੇ ਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਹੋਣੀ ਹੈ ਕਿ ਕਲਗੀਧਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਬਚਨ ਨਿਕਲੇ। ਉਹ ਬੜੇ ਵੈਰਾਗ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕਹਿੰਦੇ ਪਿਆਰਿਆ ਹੱਥ ਉੱਚਾ ਕਰਕੇ ਚਵਰ ਸਾਹਿਬ ਕਰ ਜਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਚਵਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਲੈ। ਕਲਗੀਧਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਕਲਗੀ ਨੂੰ ਚਵਰ ਸਾਹਿਬ ਲੱਗੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਕਲਗੀਧਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ। ਕਲਗੀਆਂ ਲਗਾ ਕੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਤੀਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੋਈ ਸੀ :

**ਧੁਨਿ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ਧਿਆਨ ਮਹਿ ਜਾਨਿਆ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ ॥੩॥**

(ਅੰਗ ੮੭੬)

ਜਦੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਧੁਨ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਫਿਰ ਧਿਆਨ ਪੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਓ! ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ। ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਦਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਮ ਗੱਲਾਂ ਹਨ, ਆਪ ਜੀ ਜ਼ਰੂਰ ਯਤਨ ਕਰਿਓ, ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣੀਆਂ। ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਇਹ ਪੰਕਤੀ ਪੜ੍ਹੋ ਜੀ :

ਸਾਚੁ ਕਹੋ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਸਭੈ

ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਓ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਓ ॥੯॥੨੬॥
(ਤੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੂਯੇ)

ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ ਕਿ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਬਾਬਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਓ! ਕਹਿੰਦੇ ਜਿਹੜਾ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਪੰਨ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਪਛਾਣ ਲਵੇ, ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੰਨ ਹੈ। ਪਛਾਣਨ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਪਛਾਣੋ :

ਤੇਰੀ ਕੁਦਰਤਿ ਤੂਹੈ ਜਾਣਹਿ ਅਉਰੁ ਨ ਦੂਜਾ ਜਾਣੈ ॥
ਜਿਸ ਨੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹਿ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਸੋਈ ਤੁਝੈ ਪਛਾਣੈ ॥੧॥
(ਅੰਗ ੧੧੮੫)

ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਦਸਤਾਰ ਵੀ ਸਜਾਈ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਵੀ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਲਿਬਾਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਈਏ ਤੇ ਉਹ ਪਛਾਣ ਲਵੇ। ਕਿੰਨੀ ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖਾਨੇ ਬੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਨਪੜ੍ਹ ਬੜੀ ਜਲਦੀ ਢਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਬੜੀ ਔਖੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ, ਅਤਿ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜਾਗਦੀ ਜੋਤ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ

ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਨਾਂਦੇੜ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਜਜਮੈਂਟ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪਦਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋਤ ਮਾਲਕ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਟਿਕਾਈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਆਈਆਂ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਬਖਸ਼ੀ, ਜੋਤ ਟਿਕਾਈ। ਨਾਰੀਅਲ, ਤਿੰਨ ਪੈਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕੀਤੀਆਂ। ਫਿਰ ਆਖਿਆ, ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰਨਗੇ। ਜਵਾਬ ਵੀ ਦੇਣਗੇ, ਹਾਂ ਨਾਂਹ ਵੀ ਕਰਨਗੇ। ਪਛਾਣੋ।

ਤੁਸੀਂ ਵਾਰਸ ਹੋ। ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ। ਪਛਾਣੋ, ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਭੈਅ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਕਿਨਕਾ ਬਖਸ਼ਣ, ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਦਬ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਚ। ਆਓ ਜੀ ਪੰਕਤੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਮਾਪਤੀ ਹੈ :

ਸਾਚੁ ਕਹੋ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਸਭੈ
ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਓ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਓ ॥੯॥੨੬॥
(ਤੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੂਯੇ)

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਪ ਤਪ
ਕੀਰਤਨ ਪਾਠ ਕੀਤੇ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

-ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਬਚਨ

ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ

ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ
ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਦੀਆਂ ਕੀਰਤਨ
ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ

—ਸੰਪਾਦਕ

ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ 162 ਅੰਕ ਦੇਖੋ ਜੀ :-

ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ
ਸੰਗਤ ਕਰਨੀ ਇਹ
ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ
ਆਏ ਹੋਏ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ
ਦੈਵੀ ਗੁਣ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ
ਮਿਲਦੇ ਹਨ ।

552

ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ
ਸੰਗਤ ਕਰਨੀ ਇੱਕ
ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਸ਼ੀਸ਼ੇ
ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ
ਅੰਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

553

ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ **555**
ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨੀ ਇਹੋ
ਜਿਹਾ ਸਰੋਵਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ
ਚੁੱਭੀ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਲੋਕ
ਵੀ ਸੁਖੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ
ਪਰਲੋਕ ਵੀ ਸੁਖੀ ਹੋ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

554

ਕਠਿਨ ਤਪ ਤੋਂ
ਵੀ ਦਸ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਮਹਾਤਮ ਹੈ ਸੰਗਤ ਦੀ
ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰ
ਹੋਵੇ ਮਨ ਨੀਵਾਂ ਕਰਕੇ ।

ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਆਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਅਸੀਸ ਸਦਕਾ

ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ

ਦੂਸਰਾ ਟ੍ਰੈਕਟ

ਪਹਿਲਾ ਟ੍ਰੈਕਟ

ਭੇਟਾ:
20/-

ਅਨੌਖੇ ਅਮਰ ਸ਼ਹੀਦ

ਪੰਨ ਪੰਨ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਇਹ ਟ੍ਰੈਕਟ ਆਪ ਜੀ V.P.P. ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਘਰ ਬੈਠੇ
ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸੰਪਰਕ ਨੰ. 98765-25850

ਦੂਸਰਾ ਟ੍ਰੈਕਟ

ਇਸ
ਵੈੱਬਸਾਈਟ
ਵਿੱਚ ਆਪ ਜੀ
ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ
ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅੰਕ
ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੀ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸਚੀ ਤੇਰੀ ਸਿਫਤਿ ਸਚੀ ਸਾਲਾਹ ॥ ਸਚੀ ਤੇਰੀ ਕੁਦਰਤਿ ਸਚੇ ਪਾਤਿਸਾਹ ॥

ਪੰਨ ਪੰਨ ਮਾਤਾ ਕੌਲਾਂ ਜੀ

ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ

ਨਿਰੋਲ
ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

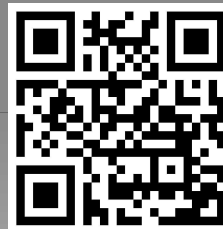
ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ Google 'ਚ ਟਾਈਪ ਕਰੋ ਜੀ

<https://sifitsalahrasala.in/>

ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ

ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ
ਸੰਪਰਕ ਨੰ. 98765-25850

ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਸ
QR Code ਨੂੰ
ਸਕੈਨ ਕਰੋ ਜੀ।

ਚੰਦਾ	ਸਲਾਨਾ ਚੰਦਾ	150/-
ਦੇਸ਼	2 ਸਾਲ ਲਈ	300/-
	5 ਸਾਲ ਲਈ	600/-
	ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ	2400/-

ਵੱਲੋਂ: ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਭਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਟਰੱਸਟ (ਚੈਰੀਟੇਬਲ)
ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਰੋਡ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

प्रश्न
उत्तर

जिंदगी की बारीकियाँ

गुरु साहिब जी की कृपा और भाई साहिब भाई गुरइकबाल सिंघ जी की प्रेरणा से जिंदगी की बारीकियाँ कालम 'सिफति सालाह रसाले' में पिछले कई वर्षों से प्रकाशित हो रहा है। इस कालम में भाई साहिब जी के कीर्तन के उन अंशों को सवाल-जवाब के रूप में हू-ब-हू प्रकाशित किया जा रहा है, जिन में से भाई साहिब जी कीर्तन करते संगत को आम रूप में आने वाली दुनियावी और आध्यात्मिक कठिनाई का गुरमति अनुसार समाधान बताते हैं। इसके अतिरिक्त उन सवालों को भी इस कालम का हिस्सा बनाया जाता है, जिनके द्वारा समय-समय पर संगत भाई साहिब से गुरमति अनुसार दुनियावी और आध्यात्मिक सेध प्राप्त करती है।

50. प्रश्न: आदरणीय वीर जी, परोपकार कितनी प्रकार का होता है?

उत्तर: परोपकार तीन प्रकार का होता है। इन तीन परोपकारों में से हम में कौन-सा परोपकार नहीं आया, अपने अंदर झांक कर देखना।

पहला परोपकार— सिक्ख ने अपने आप पर करना है। वह कैसे? अमृतपान किया है या नहीं, कलगीधर के बेड़े में बैठे हैं या नहीं? अपना मन बनाओ जिन्होंने अमृत ग्रहण नहीं किया, वह पहला परोपकार अपने आप पर करें गुरु की मोहर लगा कर।

पीओ पाहुल खंडधार होइ जनम सुहेला।
(वार: ४१, पउड़ी १)

दूसरा परोपकार— किसी के पर्दे ढकना। जिस दिन आपके हिस्से में यह दूसरा परोपकार आ गया आपकी प्रतिदिन की अरदास में भी हाजरी लगा करेगी, जिन्होंने देख कर अनडिट किया, उनका ध्यान धर कर बोलो जी वाहिगुरु।

दूसरे परोपकार का एक एक ऐतिहासिक दृष्टांत है। कलगीधर पातशाह जी के समय कोटकपूरे एक निर्धन सिक्ख गांव वासियों के कहने पर भाई मैलागर सिंघ को भोजन कराने के लिए अपने घर ले गया, पर घर में कुछ भी खाने को न होने के कारण भाई मैलागर सिंघ को भोजन न करवा सका, केवल जल व जल में भिगो कर पीलू खिलाए, निर्धनता के कारण भाई मैलागर सिंघ ने पीलू खाकर भी सिक्ख के भले के लिए अरदास की। जब सारे सिक्ख घरों में से प्रसादा ग्रहण कर आए तो आपस में बातें करें कि मैंने अमुक वस्तु के साथ प्रसादा खाया कोई कुछ कहे और बड़ी बात यह कि भाई मैलागर सिंघ जी ने बाकी सिक्खों को या गुरु साहिब के पास आकर यह नहीं कहा कि मुझे जिस सिक्ख के पास भेजा वहां मुझे पीलू व जल मिला है। सतिगुरु जी सबके मन की जानने वाले। फिर कलगीधर पातशाह जी ने भाई मैलागर सिंघ का परोपकारी स्वभाव देख

कर भाई मैलागर को भरी संगत में यह कह कर प्यार दिया था, धन्य सिक्खा, धन्य सिक्खा, तेरी सिक्खी धन्य है, धन्य है सिक्खा! आगे भाई मैलागर सिंघ जी ने सतिगुरु जी की प्रशंसा करते हुए यह वचन कहे— धन्य दाता, धन्य दाता सब तेरी बख्शिाश है, धन्य दाता।

अपने सेवक की आपि पैज रखाई ॥४॥

(अंग २०२)

गुरु साहिब जी ने कहा, तेरे जैसे सिक्खों की मुझे बहुत आवश्यकता है। जो किसी के अवगुण जान-बूझ कर स्थान-स्थान पर न बताए। फिर उस पर गुरु साहिब प्रसन्न होते हैं, यह दूसरा परोपकार है। (किसी के पर्दे ढकना)

तीसरा परोपकार— किसी टूटे हुए को गुरु नानक महाराज के चरणों के साथ जोड़ना। बाबा ईशर सिंघ जी वचन करते थे, एक सिक्ख कम से कम पाँच शरीरों को प्रेरणा देकर अवश्य गुरु वाला बनाये, अमृत छकाए, यह सिक्खी फिर बड़ी तीव्रता से फैल सकती है। बाबा जी कहते थे, हर सिक्ख प्रचारक बने! एक बार बाबा ईशर सिंघ जी कलकत्ता गए थे। तीन-चार दिन के कीर्तन कथा के दीवान थे। उन दीवानों में बाबा जी ने खुद कथा-विचार किए। अंतिम दिन रह गया दीवान का तो सभी प्रबन्धकों ने बैठक की कि दीवानों का बड़ा आनन्द आ रहा है, यह समय बार-बार नहीं मिलेगा, क्यों न बाबा जी से विनती की जाए कि बाबा जी, दो-तीन दिन दीवान और लगाएं और कृपा करें। सभी कहने लगे कि ठीक है आज रात्रि को दीवान में विनती करेंगे। इनका मुखिया था बख्शी सिंघ जो कि बहुत बड़ा साहूकार था ट्रांसपोर्ट व एसोसिएशन का अध्यक्ष भी था। बाबा जी के पास गया और विनती की। बाबा जी कहने लगे, बताओ? बख्शी सिंघ कहने लगा, बाबा जी! संगत की इच्छा है कि बड़ा आनन्द आ रहा है, दो-चार दिन दीवान

का समय और बड़ा दें। बाबा जी कहने लगे, समय तो और दे देते हैं, पर हमारी भेंट लगेगी। बख्शी सिंघ सोचने लगा, महापुरुषों की सेवायें चलती होंगी, कहीं स्कूल, कहीं अस्पताल, कहीं गुरुद्वारा, सोचने लगा, पचास हजार भेंट दे दूंगा। बख्शी सिंघ अभी सोच ही रहा था कि बाबा जी कहने लगे, बख्शी सिंघ, यह भेंट थोड़ी है। बख्शी सिंघ सोचने लगा कि मैं अभी बोला भी नहीं और इन्होंने पहले ही कह दिया है? फिर सोचता है भेंट दुगुनी कर देते हैं, बाबा जी के दीवान अवश्य बढ़ाने हैं, बाबा जी कहते, बख्शी सिंघ, भेंट तो दुगुनी सोच ली है, पर यह भेंट भी कम है। कहता, बाबा जी, जो भेंट आप कहेंगे, मैं देने के लिए तैयार हूँ। बाबा जी कहते, देख ले, संगत में कह रहे हो, कहीं मुकर न जाना। कहता, बाबा जी! नहीं मुकरता। बाबा जी कहते, फिर हमारी भेंट यह है कि कल खंडे-बाटे की पाहुल लेकर गुरु वाला बन जा। हमारी भेंट यह है कि तू अमृतपान कर ले। बख्शी सिंघ फूट-फूट कर रोने लगा और क्या कहा? बहुत शरीर प्रचार करने के लिए कलकत्ते आए पर अधिकतर ने मेरी माया पर दृष्टि रखी। आप पहले महांपुरुष हैं जिन्होंने मेरे जीवन पर दृष्टि रखी है। अगले दिन बख्शी सिंघ ने जो इसकी ट्रांसपोर्ट के ड्राईवर थे और इसकी एसोसिएशन के सदस्य थे, उन सभी को अमृतपान करवाया। उस समय के संगियों द्वारा पता लगता है कि उस समय लगभग 2800 प्राणियों की गिनती अमृतपान करने वालों की हो गई। इसको तीसरा परोपकार कहते हैं— किसी टूटे हुए को प्रेरणा देकर गुरु नानक महाराज जी के साथ जोड़ देना। धन्य श्री गुरु रामदास जी महाराज का गुरबाणी में फुरमान है—

जनु नानकु धूड़ि मंगै तिसु गुरसिख की जो आपि जपै अवरह नामु जपावै ॥२॥

(अंग ३०६)

परम सत्कारयोग्य भाई साहिब भाई गुरइकबाल सिंघ जी
के द्वारा दिए गए प्रोग्राम का अनुवाद

गुरमति के मार्ग में उम्र का तकाजा नहीं गुरु की कभी परख नहीं करनी

—जसविन्द्र सिंघ (पटियाला)

सतिगुर पुरखु अगंमु है निरवैरु निराला ॥
जाणहु धरती धरम की सची धरमसाला ॥
जेहा बीजै सो लुणै फलु करम समुला ॥
जिउ करि निरमलु आरसी जगु वेखणि वाला ॥
जेहा मुहु करि भालीऔ तेहो वेखाला ॥
सेवकु दरगह सुरखरु वेमुखु मुहु काला ॥१॥
(वार ३४, पउड़ी १)

जिनके दर पर बैठे हो, धन्य धन्य श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब जी इनके भाई राम राए जी ने झूठी शिकायत की औरंगजेब को कि गद्दी पर हक मेरा बनता है। औरंगजेब ने राजा जय सिंघ को कहा, गुरु हरिकृष्ण साहिब को कीरतपुर साहिब से विनती करके बुलाया जाए। राजा जय सिंघ ने अपना वजीर भेजा श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब के पास कि कृपा करो और दिल्ली की संगत को भी दर्शन दो। गुरु साहिब जी ने वचन किया कि दिल्ली तो आएंगे पर हमने औरंगजेब के समक्ष नहीं आना, क्योंकि सातवें पातशाह का हुक्म था। जब गुरु हरिकृष्ण साहिब दिल्ली आ गए तो औरंगजेब ने राजा जय सिंघ को कहा कि मेरा मन नहीं मानता कि साढ़े छह साल की उम्र में कोई गुरु बन जाए। औरंगजेब ने राजा जय सिंघ को कहा कि मेरा हुक्म है तू गुरु हरिकृष्ण साहिब की परख कर। इतनी छोटी उम्र में कोई गुरु पदवी प्राप्त कर ले, मेरा मन नहीं मानता। जितने

सत्संगी, गुरुमुख प्यारे बैठे हो, गुरमति के मार्ग में उम्र का ताल्लुक नहीं है। परमेश्वर के मार्ग में उम्र का ताल्लुक नहीं है। कोई छोटी उम्र का हो हम बड़ी उम्र के हों, हमारे भीतर अहंकार पैदा हो कि यह छोटी उम्र का है। इसने मुझे क्या गुण देना है। गुरमति के मार्ग में कोई छोटी उम्र वाला गुणों में आप से गुणवान हो सकता है।

इसलिए जो गुरसिक्खी की परिभाषा है, बाबा ईशर सिंघ जी महापुरुष समझाते थे कि उम्र के ताल्लुक को छोड़कर यदि कोई आपको उच्च गुणवान मिला है तो आप चुप रहकर उससे कुछ प्राप्त करो। कहते थे कि यदि बराबर का मिला है तो विचार कर। कोई गुणों से ऊँचा मिला है, उससे कुछ लो। उसके आगे अपनी बातें मत रख। ऐसे नहीं, ऐसा करना चाहिए। देख लिया है, इसकी पढ़ाई मुझ से श्रेष्ठ है, उससे कुछ ले। बराबर के साथ विचार कर और यदि गुणों से कोई कम है तो उसको फिर कुछ देने का यत्न कर। गुरमति के मार्ग में उम्र का ताल्लुक नहीं। कई बार छोटी उम्र वाला धार्मिक पढ़ाई उसकी इतनी होगी कि बड़ी उम्र वाले से उससे आध्यात्मिक बात अधिक होगी। इसलिए हम अहं मत करें। धन्य श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब जी ने सिक्खी में रंग भर दिया है कि साधसंगत जी, कोई इतनी छोटी उम्र में भी गुरु पदवी प्राप्त कर सकता है। औरंगजेब ने कहा मेरा मन नहीं मानता। उसकी अभी आँख

नहीं खुली। यह भी हमारे लिए शिक्षा है।

वह क्या समय था। नौ साल का बालक धन्य श्री गुरु नानक देव जी महाराज के दर्शन करने आया, दो रोटियां लस्सी का गड़वा साथ। सतिगुरु जी, ग्रहण करो। धन्य श्री गुरु नानक देव जी सच्चे पातशाह कहने लगे, पुरखा कौन है तू? उसने कहा कि जहाँ आपने पड़ाव किया है, पास ही मेरा घर है और मुझे पता चला है कि कोई महात्मा, फकीर आए हैं बाहर। मेरी माँ ने सुमति दी है कि यदि किसी गुरु अथवा महापुरुष के पास जाओ तो खाली हाथ मत जाओ। बाबा नंद सिंघ जी कहते थे यदि कुछ भी नहीं है तो दो दातुन ही ले जाओ। महापुरुष बताते थे कि किसी महापुरुष अथवा श्री गुरु ग्रंथ साहिब जी के सामने जेब में से नोट निकाल कर मत चढ़ाओ। जो कुछ चढ़ाना है तो पहले से लेकर आओ। पास आकर जेब में से नोट निकालना, यह भी अहंकार की निशानी है। इसको कोई विरला ही समझ सकता है, गहरी पढ़ाई है। जो श्रद्धा भावना है, पहले ही हाथ में लिया। एक अफसर के पास जाएं तो पहले ही तैयार करके लेकर जाते हैं। उसके सामने इस तरह जेब में हाथ डालना, वह भी कहेगा कि इसको मेरे दफ्तर में आने का तरीका नहीं। जिसने नम्रता की बातें समझ लीं, उसने सब कुछ पा लिया। कहने से भाव— नौ साल का बालक कहता है कि मेरी माँ ने सुमति दी है कि किसी सतिपुरुष, महापुरुष के पास खाली हाथ नहीं जाते। बाबा जी मैं दो प्रशादे एवं लस्सी लाया हूँ, घर में गरीबी है। सारी दुनिया के मालिक धन्य श्री गुरु नानक देव जी ने आधा प्रशादा उस बालक को दे दिया, आधा भाई बाला जी को, आधा भाई मरदाना जी को और आधा स्वयं छक लिया। जब भोजन का आखिरी निवाला धन्य श्री गुरु नानक देव जी ने मुख में डाला तो मुख में

से वचन निकला कि हम तृप्त हो गए हैं। नौ वर्ष का बालक धन्य श्री गुरु नानक देव जी को कहने लगा कि बाबा जी भोजन ग्रहण करने से शरीर तृप्त होता है, मन कैसे तृप्त हो? भोजन करने से तो पेट, शरीर को तृप्ति होती है, मन कैसे तृप्त हो? धन्य श्री गुरु नानक देव जी के उस समय मुख में से वचन निकला, उम्र तो तेरी छोटी सी है, नौ साल पर बातें बूढ़ों जैसी करता है। वह बालक बने बाबा बुड्ढा साहिब जी, जिनके पास आज की तारीख में रहती दुनिया तक दरगाह की चाबियाँ हैं।

अनहद बाणी पूंजी ॥

संतन हथि राखी कूंजी ॥२॥

(अंग ८६३)

अब बताओ, यहाँ है कोई उम्र का ताल्लुक। यह पूर्वली पढ़ाई साथ चल रही है। औरंगजेब की आँख नहीं खुली और कहता है कि गुरु साहिब की परख कर। सो गुरुमति के मार्ग में उम्र का ताल्लुक नहीं है। छोटी उम्र वाला भी साध संगत जी, आध्यात्मिक बात में बड़ी उम्र वाले से आगे हो सकता है।

एक घर में कोई फकीर आ गया और उस घर की बहू को पूछने लगे, तेरी सास की कितनी उम्र है। उसने कहा— फकीर साँई, केवल अढ़ाई साल। सास क्रोधित हो गई। वह सोचने लगी कि मैं 70 साल की हूँ और इसको अढ़ाई साल की नजर आ रही हूँ। फकीर ने कहा— तेरे पति की उम्र कितनी है? उसने कहा— 6 महीने। वह भी क्रोधित हो गया कि 31-32 साल का हूँ और इसको मेरी उम्र 6 महीने नजर आ रही है। फकीर ने पूछा— तेरे ससुर की उम्र कितनी है? उसने कहा— अभी जन्म ही नहीं हुआ। सारा घर क्रोधित हो गया यह हमारे घर की बदनामी कर रही है। जब चौथी बात पूछी फकीर ने कि तेरी उम्र

कितनी है? उसने कहा— कोई गिनती ही नहीं। जब पाँचवी बात फकीर ने पूछी कि रोटी ताजा खाते हो अथवा बासी। उसने कहा— एक दो सदस्य ताजी खाते हैं, शेष बासी खा रहे हैं। सब क्रोधित हो गए। हर रोज़ ताजी पक रही है तीनों समय और यह फिर भी घर की बदनामी करवा रही है। फकीर के जाने की देर थी सब क्रोधित हो गए। सास कहती मैं तेरे सामने खड़ी हूँ 68-70 साल की और तू अढ़ाई साल उम्र कह रही है। यह तेरे सामने खड़ा है, 32 साल का तेरा पति और तू कह रही है छह महीने। यह तेरे सामने खड़ा है, 75 साल का पिता समान ससुर और तू कह रही है अभी जन्म ही नहीं हुआ। उस बहू ने हाथ जोड़कर कहा— माता जी, हे पिता जी, हे मेरे परमेश्वर पति जी, आप फकीर की रमज नहीं समझ सके। आप फकीर के प्रश्नों को समझ नहीं सके। फकीर ने पूछा है तेरी सास की कितनी उम्र है? यह कौन सी उम्र पूछी है। हे माता जी, बड़े निवेदन किए कि आप सत्संग जाया करो। अमृत वेले उठा करो, केवल अढ़ाई साल हुए हैं, आपने वचन माना है। गुरु घर जाना शुरु किया है, इसलिए आपकी उम्र अढ़ाई साल है। हे मेरे पति परमेश्वर! आपने बड़ी मुश्किल से गुटका साहिब पकड़ा है। मैंने बड़ी मुश्किल से छह महीने हुए है गुटका साहिब पकड़ाया, वह भी आपसे विनती कर कर। इसलिए आपकी उम्र छह महीने है। पिता समान ससुर जी, मैं आपको कह कह कर थक गई हूँ कि गुरु घर जाया करो, संगत में जाया करो। पर आपको अपनी नंबरदारी से फुर्सत नहीं मिलती। इसलिए धार्मिक दृष्टि से आपका अभी जन्म ही नहीं हुआ। साध संगत जी, इन बातों पर विचार कर लेना। जितने आप संगत में बैठे हो, अपनी सही उम्र समझो। जिस उम्र में श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब जी के चरणों से, श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब जी को परमात्मा समझकर लीन

हो गए वह उम्र सही उम्र है और जो बात पूछी थी कि रोटी ताजा खा रहे हो कि बासी। हे मेरे ससुर जी, पति परमेश्वर जी और सास माता जी, विनती है कि ईश्वर ने मकान भी दिया है, अच्छी रोटी भी खा रहे हो, सब कुछ कर रहे हो। यह बासी खा रहे हो। आपने पिछले जन्म में कोई पुण्य किए होंगे जो सुख माण रहे हो आपकी पिछली कमाई अच्छी है, उस सदका खा रहे हो।

**इकि होदा खाइ चलहि ऐथाऊ
तिना भि काई कार॥**

(अंग ४६६)

जिस व्यक्ति को ईश्वर ने अच्छा मकान, सब कुछ दिया है, भाव संसारी सुख दिए हैं लेकिन वह नाम नहीं जपता, वह पिछला खाता खाली कर रहा है। वे बड़े भाग्यशाली हैं जो नाम जप-जप कर गुरु चरणों में जमा भी कर रहे हैं और खर्च भी रहे हैं। इसलिए आप परिवार के कई सदस्य बासी खा रहे हो। वह बहू कहने लगी, पिता जी, यह मिट्टी रुपी शरीर की उम्र है, 28 साल पर मेरी आत्मा का कभी जन्म नहीं हुआ और न ही मरण। इसलिए इसकी कोई उम्र नहीं।

**कउनु मूआ रे कउनु मूआ॥
ब्रहम गिआनी मिलि करहू बीचारा
इहु तउ चलत भइआ॥२॥रहाउ॥**

(अंग ८८५)

**माटी माटी होई एक॥
रोवनहारे की कवन टेक॥२॥**

(अंग ८८५)

आपकी आत्मा नहीं मरती। इसकी उम्र की कोई गिनती नहीं कर सकता। दास विनती कर रहा था, आज श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब जी के चरणों का रस प्राप्त कर रहे हो, जहाँ संसारी पढ़ाई करते हो, वहाँ आध्यात्मिक पढ़ाई भी करो। परिवार ने कहा कि तेरी बात सुनकर ज्ञान हो

गया है। यह 28 साल की उम्र में इतनी गहरी बातें, यह कैसे? बहू ने कहा— यह सारा फल साध संगत का है। मेरे माता—पिता ने मुझे बचपन से सत्संग से जोड़ दिया है जिस से यह तीसरी आँख खुल गई है। अरदास करो श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब जी के चरणों में कि तीसरी आँख खुल जाए। दास विनती कर रहा था, मेरे धन्य श्री गुरु नानक देव जी, नौ साल के बालक को कहते, उम्र तो तेरी छोटी है पर बातें बूढ़ों जैसी करता है, वह बालक बने बाबा बुद्धा साहिब। दास क्यों विनती कर रहा है कि जो आँख औरंगजेब की नहीं खुली, वह हमारी खुलनी चाहिए। गुरमति के मार्ग में उम्र का ताल्लुक नहीं है।

कभी इतिहास पढ़ो, साहिबज़ादा बाबा ज़ोरावर सिंह जी और बाबा फतेह सिंह जी का। कितनी उम्र थी। पाँच साल और सात साल। आज पाँच साल, सात साल के बच्चे को थोड़ा सा लालच देकर जो मरजी करवा लो। और वह बच्चे कौन हैं? जिनके आगे भी दीवार बना दी, पीछे भी दीवार बना दी पर क्या कहते हैं:

बोले सो निहाल ॥ सति श्री अकाल ॥

चढ़दी कला में हैं। यह क्या है? पूर्वली ड्यूटी। गुरमति के मार्ग में उम्र का ताल्लुक नहीं है। मीर मन्नू के समय ऐसा ऐलान हो गया था कि जो कहे कि मैं सिक्ख हूँ अथवा जो सिक्ख मिले उसको पकड़ कर फांसी दे दो। यह बड़ी महंगी सिक्खी है। इस सिक्खी ने घोड़ों पर बैठकर जंगलों में रातें बिताई हैं। इस सिक्खी ने एक चने का दाना लेकर 10—20 व्यक्तियों में लंगर बांटा है। सिक्खी इतनी महंगी है। आज कई लोग दाढ़ी काटते हैं। उनको नहीं पता सिक्खी कितनी महंगी है। अगर कुछ कहें तो कहते हैं, दिल साफ होना चाहिए, दाढ़ी रखने से रब ज्यादा खुश हो जाता है। एक सिक्ख ने एक बाल काटा था तो धन्य

श्री गुरु गोबिंद सिंह जी महाराज ने पीठ कर ली थी। कहने लगा, सतिगुरु जी कल को बहुत प्यार किया था। उसी सिक्ख को एक दिन पहले सतिगुरु जी ने बहुत प्यार किया था और इतने लफ्ज भी कहे थे, तेरा चौड़ा मस्तक देख कर हमें पिता गुरु तेग बहादुर जी की याद आ गई है। वह सिक्ख बहुत खुश घर आकर शीशे में अपना सरूप देखकर कहता है कि बाकी तो सब ठीक है मगर दाढ़ी में एक सफेद बाल बहुत बुरा लग रहा है। उसने कैंची ली और वह बाल काट दिया। अगले दिन जब वह सिक्ख दीवान में गया तो सतिगुरु जी ने उसे देख कर पीठ कर ली। सतिगुरु जी कहते, कल तू कुछ और था पर आज पतित पापी है। यह इतिहास किस लिए है। हमारे लिए हैं। एक रोम (बाल) काटने से पतित पापी बन गया।

दास एक बात दावे से कहता है यदि कोई दाढ़ी काटता है, केवल इसलिए कि मैं सुंदर लगूँ पर वह शीशे में चेहरा देख ले, सबसे बुरा लगता है। दुनिया रूठ जाए पर कलगीधर पातशाह नाराज न हो। ऐसा प्यार होना चाहिए धन्य श्री गुरु गोबिंद सिंह जी के चरणों से। यह बड़ी महान सिक्खी है, सिंघों ने यह सिक्खी जंगलों में रहकर संभाली है। ऐसा समय आ गया था, कुछ खाने को नहीं मिलता था। चार चार दिनों का भूखा सिक्ख जत्था और एक सिक्ख को चने का दाना मिल गया तो वह मुंह में डालने लगा तो वचन याद आ गया कि बांट कर खाएं। वह सोचने लगा कि एक चने के दाने को बीस सिक्खों के जत्थे में कैसे बांटा जाए? उसने घड़े में पानी डाल कर उसमें वह एक दाना डाला और उसको घोटने लगा। फिर पेड़ पर चढ़कर कहता है, सिक्खों एक दाना चने का मिला है, आ जाओ, गुरु का लंगर बंटने लगा है। आओ सारे छक लो। यह इतनी महान सिक्खी है। पूर्व युग से यह बात प्रचलित

है कि कोई अवतार रोम काटने वाला नहीं हुआ। सब अवतार केशधारी हुए हैं। कबीर जी ने कहा है:

कबीर केसो केसो कूकीऐ ॥

(अंग १३७६)

वह वाहिगुरु भी केशों वाला है। सिक्खा, तुझे कलगीधर पातशाह ने खालसे का रूप दिया है।

खालसा मेरो रूप है खास ॥

खालसे महि हउ करहु निवास ॥

सो दास विनती कर रहा है कि मीर मन्नू के समय सिक्खी इतनी महंगी हो गई थी कि जहाँ सिक्ख मिले, पकड़कर लाओ और सूली पर चढ़ा दो। उसने सिक्ख पकड़े और एक 9-10 साल का बच्चा भी पकड़ा गया। उसकी माँ रोती-रोती आ गई और पहरेदार को कहा कि मेरा बच्चा सिक्ख नहीं है। उसको छोड़ दो। बच्चे से पूछा गया कि तेरी माता कहती है कि तू सिक्ख नहीं है। यदि तू भी कहे कि मैं सिक्ख नहीं हूँ तो तेरी जान बच जाएगी। 10 साल के बच्चे ने कहा—सिपाहियों! यह माता जो कह रही है कि मेरा बच्चा सिक्ख नहीं, असल में यह मेरी माँ ही नहीं है। मेरी विनती है कि जब शहीदी देने का नंबर लगाओगे तो पहला नंबर मेरा लगाना। इस बच्चे की बड़ी ऊँची बात है। आप देखो मौत से तो हर व्यक्ति डरता है। एक 10 साल का बच्चा सिक्खी को इतना प्यार कर रहा है। इसलिए गुरमति के मार्ग में उम्र का ताल्लुक नहीं। औरंगजेब ने कहा कि साढ़े छः साल की उम्र में कोई गुरु बन जाए, यह नहीं हो सकता। वह राजा जय सिंघ को कहने लगा कि तू गुरु हरिकृष्ण साहिब जी की परीक्षा ले।

एक बार सभी शब्द का रस लो फिर यह साखी संपूर्ण करते हैं। बाबे के गुण गाते हैं:

सतिगुर पुरखु अगंमु है निरवैरु निराला ॥

(वारः ३४, पउड़ी १)

इसलिए दास कह रहा है कि गुरमति के मार्ग में उम्र का ताल्लुक नहीं है। कोई छोटी उम्र वाला भी गुरमति के मार्ग से आप से आगे जा सकता है, क्योंकि यह पूर्व कृपा उसके साथ होती है। दास को कई कहते हैं कि जो कुछ है, यहां ही है, पिछला जन्म किसने देखा है। महापुरुष कहते थे कि कैसे पता लगे कि पिछला है कि नहीं। मान लो दोपहर 1 बज कर 14 मिनट पर गरीब झोंपड़ी में एक बच्चे ने जन्म लिया है, उसके पास शीशी भी नहीं, दूध पीने के लिए, पालना भी कोई नहीं, कोई साधन नहीं, कंगाल है। 1 बजकर 16 मिनट पर टाटा बिरला के घर बच्चे ने जन्म लिया है, वह सोने की बोतल में दूध पी रहा है, चांदी के पालने में झूल रहा है, जन्म लेते ही करोड़ों की जायदाद का वारिस बन गया है। महापुरुष कहते थे कि 1 बज कर 14 मिनट पर एक बच्चे ने जन्म लिया और दूसरे बच्चे ने 1 बज कर 16 मिनट पर जन्म लिया है। पर देखो एक कंगाल है और एक इतनी जायदाद का हिस्सेदार बन गया है। अब एक दो मिनट में न उसने कोई पाप किया, न दूसरे ने कोई पुण्य किया। दोनों के पिछले कर्म साथ चल रहे हैं। एक जन्म लेते ही कंगाल है, एक जन्म लेते ही करोड़पति है। इसलिए पिछले संस्कार के कारण एक छोटी उम्र वाला भी बड़ी उम्र वाले से गुरमति व धार्मिक मार्ग में आगे हो सकता है। औरंगजेब ने राजा जय सिंघ को कहा कि श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब जी की परीक्षा लें। जितनी भी संगत है, कभी गुरु की परीक्षा मत लेना। हाँ एक छूट है हमें, जब तक उस गुरु के आगे मन नहीं बेचा, गुरु धारण नहीं किया, उसके आगे तन मन नहीं सौंपा, तब तक जितनी मर्जी परख कर लो पर गुरु धारण करने के बाद कोई परख करता है तो उस जैसा नीच कोई नहीं। गुरु का कभी पेपर मत लेना। यदि मेरा यह काम हो गया तो मैं सच्चा मानूंगा, यदि

नहीं हुआ तो क्या पता है मैं आग में हाथ डाल रहा था। तूने अच्छा ही किया है, इस रंग में जीना हैं जब तक मन नहीं बेचा, बेशक परख कर ले।

भाई नंद लाल जी का इतिहास पढ़ो। भाई नंद लाल जी अपने धर्म को बचाने के लिए औरंगजेब के डर से आनंदपुर साहिब आए। कोई श्रद्धा नहीं थी कलगीधर पातशाह पर। बाहर बैठ गए 2 किलोमीटर दूर, मन में परख रखकर। क्या परख रखकर कि यदि धन्य श्री गुरु गोबिंद सिंघ जी सच्चे हैं तो मुझे स्वयं मेरा नाम लेकर बुलाएँगे। 2 किलोमीटर दूर पेड़ के नीचे बैठ गए। इतिहास में लिखा है कि 1-2 दिन बैठे रहे। तीसरे दिन कलगीधर पातशाह जी ने एक सिंघ को भेजा जाओ, यहाँ से 2 किलोमीटर दूर एक पेड़ के नीचे भाई नंद लाल बैठा है। उसका नाम लेकर कहना, हम याद कर रहे हैं। जब सिक्ख ने जाकर पूछा— तेरा नाम नंद लाल है, वह आश्चर्यचकित हो गया। हाँ जी, मेरा नाम नंद लाल है। सिक्ख कहने लगा कि कलगीधर जी ने संदेश भेजा है, तूझे याद कर रहे हैं। अब नोट करो। भाई नंद लाल जी ने जब तक मन नहीं बेचा था, परख कर ली। पर जब मन बेच दिया, यदि कलगीधर पिता जी ने कहा कि जूठे बर्तन संगत के साफ करो तो भी सत्य वचन। जो भी ड्यूटियां गुरु गोबिंद सिंघ जी महाराज ने लगा दीं, सब इश्क से निभाई हैं।

बाबा नंद सिंघ जी वचन करते थे, सवा रुपए का घड़ा लेना हो, स्त्री खड़का कर देखती है, कच्चा तो नहीं। यदि गुरु के आगे मन बेचना है तो पहले चैक कर लो। मन बेचने के बाद यदि कोई परख करता है तो फिर साध संगत जी, उस जैसा नीच कोई नहीं। इसलिए यदि मन बेच दिया है तो फिर श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब जी की कभी परख मत करना। जैसे दास ने पहले विनती की

है कि गुरमति का उम्र से ताल्लुक नहीं है। औरंगजेब ने राजा जय सिंघ को परीक्षा के लिए कहा पर राजा जय सिंघ का चेहरा मासूम है। उदासी में डूबा घर आया है और पत्नी ने पूछा— क्या बात है? कहने लगा— दुविधा में फंस गया हूँ औरंगजेब ने कहा है कि श्री गुरु हरिकृष्ण जी की परीक्षा लो। मैं कैसे गुरु की परीक्षा लूँ? गुरु कृपा करे, बख्शिाश करे :

सो किउ मंदा आखीऐे जितु जंमहि राजान ॥
(अंग ४७३)

है सभी अपनी—अपनी जगह ठीक हम किसी की निंदा नहीं करते यह पिता ने मान दिया है स्त्रियों आपको। राजा जय सिंघ का चेहरा उदास है और पत्नी ने कहा— क्या बात है? वह कहने लगा— दुविधा में फंस गया हूँ। औरंगजेब ने कहा है कि परख करनी है, श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब जी की। वह कहने लगी कि यह कौन—सी बड़ी बात है। हम करते हैं परख। श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब जी को भोजन के लिए घर बुलाओ। जहाँ अब गुरुद्वारा बंगला साहिब शोभायमान है। उनको भोजन के लिए घर बुलाते हैं, मैं दासियों वाले वस्त्र पहनकर बैठ जाऊँगी और दासियों को रानियों वाले वस्त्र पहना देंगे। यदि सच्चे होंगे तो मुझे पहचान लेंगे। यदि नहीं सच्चे तो मुझे दासी समझेंगे। हम ऐसे परख करते हैं। दास बार—बार विनती कर रहा है, जब तन मन बेच दो, फिर परख मत करना।

मुल खरीदी लाला गोला
मेरा नाउ सभागा ॥

गुर की बचनी हाटि बिकाना
जितु लाइआ तितु लागा ॥१॥

(अंग ६६१)

यह पढ़ाई करनी है। श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब जी को घर बुलाया हमारे बंगले आओ।

भोजन करो। आप दासियों के वस्त्र पहन लिए। अन्य को दासियों के वस्त्र पहना दिए। कुछ को रानियों वाले वस्त्र पहना दिए। मेरे श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब जी छोटी-सी छड़ी हाथ में रखते थे। राजा जय सिंघ के बंगले के अंदर आए। एक बार पढ़ो सारे:

**सा धरती भई हरीआवली
जिथै मेरा सतिगुरु बैठा आइ॥
(अंग ३१०)**

सारे कहो सतिनामु श्री वाहिगुरु जी।

**अबिचल नीव धरी गुर नानक
नित नित चडै सवाई॥२॥१५॥२४॥
(अंग ५००)**

धन्य श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब जी छड़ी हाथ में और चरण डाले हैं राजा जय सिंघ के बंगले में। उसकी पत्नी परख करने के लिए दासियों वाले कपड़े पहन कर बैठी हुई है। दासियों को रानियों वाले कपड़े पहनाए हैं। मेरे बाबा जी ने एक के सिर पर छड़ी रखी है। कहते यह दासी है, यह भी दासी है, यह भी दासी है, यह रानी है और साथ ही रानी कहकर सतिगुरु जी उसकी गोद में बैठ गए।

व्यक्ति जब कथा सुन रहा होता है, साथ फिल्म चलती है मालिक की। किसी को बाबा नंद सिंघ जी ने कहा कि श्री गुरु नानक देव जी महाराज की साखी सुना। कोई पास बैठा हुआ था उसको कहा। जिसको कहा वह कहने लगा कि बाबा जी आपके अंदर हर समय नाम चलता है, नाम चलने वाले को साखी की क्या आवश्यकता है। कथा की क्या जरूरत है। उस समय महापुरुषों का वचन था, बाबा जी ने कहा, नाम तो चल रहा है, कृपा है पर जब साखी सुनें, फिर फिल्म चलती है मालिक की और फिल्म में एक बार नहीं, कई बार दर्शन हो जाते हैं। यदि कोई

प्यार से साखी सुन रहा हो तो श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब जी के सुरति से दर्शन भी कर रहा है। यह सच है दर्शन होते हैं। कथा इतनी बड़ी दात है।

**सभ ते ऊतम हरि की कथा॥
(अंग २६५)**

फिल्म चल पड़ती है। पढ़ो इतिहास। धन्य श्री गुरु अंगद देव जी महाराज के वैराग्य में आंसू बहते थे। कहते भाई बाला जी, आप 42 साल धन्य श्री गुरु नानक देव जी महाराज के साथ रहे हो, गुरु साहिब की कोई बात सुनाओ। भाई बाला जी ने कथा करनी शुरू कर दी और धन्य श्री गुरु अंगद देव जी महाराज का वैराग्य संभाला न जाए। क्योंकि सुरति में फिल्म चल रही थी। जो भाई बाला जी ने सुनाया, सुरति में दर्शन हो रहे थे। इसलिए साध संगत जी सुरति में धन्य श्री गुरु हरिकृष्ण साहिब जी के दर्शन करो। सतिगुरु जी कहते, यह भी गोली, यह भी गोली पर यह रानी है और साथ ही गोद में बैठ गए और कहते, माता जी, गुरु घर की परख नहीं करते। बात कई बार उलट पड़ जाती है। फिर भूलें माफ करवाई। आशीषें लीं। आज कपाट खुले हैं कि गुरु पूरा है। भाग्यशाली हो:

**जन नानक गुरु पूरा पाइआ॥
(अंग ७०३)**

**मन किउ बैरागु करहिगा सतिगुरु मेरा पूरा॥
(अंग ३७५)**

इसलिए आप जी को पूरे की संगत प्राप्त हुई है। आओ बड़े प्यार से उस पूरे की बढ़ाई करें। सारे कृपा करो:

**सतिगुर पुरखु अगंमु है निरवैरु निराला॥
(वार ३४, पउड़ी १)**

Transcription of the Discourse Rendered by Bhai Guriqbal Singh Ji

For How Many Days Did Bhai Taru Singh Ji Survive After His Skull Was Removed and What Did He Do During Those Days?

ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖੋਪੜੀ ਲੱਥਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਜੀਵਤ ਰਹੇ ਅਤੇ ਕੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ?

By: Jaswinder Singh (Patiala)

Martyrdom Day of Bhai Taru Singh Ji falls in the month of July. He earned spiritual wealth/treasures at village Puhla near Bhikhiwind. He was born there. Fortunately, Bibi Kaulan Ji Bhalai Kender Trust has been doing Kar Sewa (constructing a Gurdwara) there with the grace of Waheguru Ji.

ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਵਿਰਲਾ ਆਇਆ ॥

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੁਖ ਫਲੁ ਪਾਇ ਆਪੁ ਗਵਾਇਆ ॥

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਖੀ ਸਬਦਿ ਸਿਖਿ ਸੁਣਾਇਆ ॥

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਬਦ ਵੀਚਾਰਿ ਸਚੁ ਕਮਾਇਆ ॥

ਸਚੁ ਰਿਦੈ ਮੁਹਿ ਸਚੁ ਸਚਿ ਸੁਹਾਇਆ ॥

ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨਮੁ ਸਵਾਰਿ ਜਗਤੁ ਤਰਾਇਆ ॥

(ਵਾਰ ੧੯, ਪਉੜੀ ੧੨)

Village Puhla is situated between Jhabaal and Bhikhiwind. Bhai Taru Singh Ji was born at Puhla village. After the passing away of his father, only his mother, his sister and Bhai Taru Singh Ji were left in the family. He attained martyrdom when he was

in the twenty sixth year of his life. You know, one is quite young at 25. Bhai Ratan Singh Bhangu's historical books are often quoted in such matters. The writer has described in his books, the post Guru Gobind Singh times of the Sikh history in which Bhai Taru Singh Ji lived. That time was the worst for the Sikhs:

ਜੋ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਕੋਊ ਬਚਾਵੈ

The emperor of that time had issued orders to kill all the Sikhs at first sight. Bhai Ratan Singh Bhangu writes:

ਜੋ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਕੋਊ ਬਚਾਵੈ

ਸੋ ਨਿਜ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗਵਾਵੈ ।

ਆਏ ਸਿੱਖ ਬਤਾਵੈ ਨਾਹੀ

Anyone who gave shelter to a Sikh, would also be killed along with that Sikh. There was prize money for every severed (cut or chopped) Sikh head.

ਆਏ ਸਿੱਖ ਬਤਾਵੈ ਨਾਹੀ
ਵਹਿ ਭੀ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗਵਾਈ ।

There was death penalty for those giving shelter or shielding to the Sikhs.

Anyone giving grains or food to the Sikhs, would be forcefully converted to Islam, Bhai Taru Singh Ji used to do so.

ਜੋ ਸਿੱਖ ਕੋ ਦੇਵੈ ਅਨਾਜ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਰਹਿ ਤਹਿ ਕਾਜ ।

Now let's concentrate on the place of Puhla Sahib. All the three members of the family of Bhai Taru Singh Ji (including Bhai Taru Singh Ji) used to recite Gurbani at dawn. We bow in respect to him and his family. Such blessed were all the family members. Both the brother and sister would keep reciting Gurbani and the mother would prepare 'Karah-Parsaad.' Then they would offer the holy commune first to the Almighty and then partake it and then offer to others also. In the evening the three of them would recite the Baani of Sodar and Rehraas Sahib. **Once an enlightened soul told me, "If a family sit together daily in the evening and recite collectively 'Rehraas Sahib', then Dhan Guru Gobind Singh Ji Himself mitigate all the sufferings of the family."** I request all of you to practise this and start from once a week and then increase the frequency of 'Naam'. All

evil souls run away from such houses when a woman recites:

ਦੁਖੁ ਦਾਰੂ ਸੁਖੁ ਰੋਗੁ ਭਇਆ
ਜਾ ਸੁਖੁ ਤਾਮਿ ਨ ਹੋਈ ॥

The husband or the head of the family recites:

ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਕਰਣਾ ਮੈ ਨਾਹੀ
ਜਾ ਹਉ ਕਰੀ ਨ ਹੋਈ ॥੧॥

The daughter of the house/family recites:

ਬਲਿਹਾਰੀ ਕੁਦਰਤਿ ਵਸਿਆ ॥
ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਈ ਲਖਿਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

The son recites:

ਜਾਤਿ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਮਹਿ ਜਾਤਾ
ਅਕਲ ਕਲਾ ਭਰਪੂਰਿ ਰਹਿਆ ॥

The mother again recites:

ਤੂੰ ਸਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸਿਫਤਿ ਸੁਆਲਿਉ
ਜਿਨਿ ਕੀਤੀ ਸੋ ਪਾਰਿ ਪਇਆ ॥

The husband or father recites:

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕਰਤੇ ਕੀਆ ਬਾਤਾ
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰਣਾ ਸੁ ਕਰਿ ਰਹਿਆ ॥੨॥

(ਅੰਗ ੪੬੬)

As the family recites, Guru Gobind Singh Ji showers blessings with both His hands. It becomes Guru's own family. I cannot explain the spiritual bliss, but I request all of you to start reciting in a week together. Start with a few members of the family, others will also be blessed later and they will also join. This is how the family can earn secret blessings of the Guru. It is

written in history, I am only explaining it. The family of Bhai Taru Singh Ji would recite **Keertan Sohila** also together at night.

One day Bhai Taru Singh Ji told his mother that the Singhs living in the jungle and fighting a gorilla war against the Mugals had to go without food for many days. They did not have proper clothing nor footwears. He also informed his mother that they (the Singhs) had been fighting selflessly for the Sikh race and religion. They had been fighting against cruelty and exploitation. The mother asked how did he come to know all about this. The mother asked what did he want then Bhai Taru Singh said that he wanted to serve langar daily to Singhs living in the jungle.

The mother felt very happy at this. She felt as if the Guru had answered her prayers by blessing her son with such an idea of service. She recited the hymn:

ਪੂਤਾ ਮਾਤਾ ਕੀ ਆਸੀਸ ॥
ਨਿਮਖ ਨ ਬਿਸਰਉ ਤੁਮ੍ ਕਉ ਹਰਿ ਹਰਿ
ਸਦਾ ਭਜਹੁ ਜਗਦੀਸ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
(ਅੰਗ ੪੯੬)

His mother said that it was definitely due to the grace of the hymns. The mother was happy that her son got such a good idea. He had respect and affection for the Gursikhs. They cooked langar and Bhai Taru

Singh Ji and his sister went to the jungle to serve the warrior Sikhs. Both the brother and the sister went at night. The mother advised both of them to keep reciting Gurbani on the way, let's learn from such things. Bhai Pinderpal Singh Ji has written in his books. **Gurbani is our shield. Hymns protect us like a strong shell or armour.**

Waheguru! Waheguru! Waheguru!
Waheguru! Waheguru!

Gurbani will protect us everywhere:

ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਰਖਵਾਰੇ ॥
ਚਉਕੀ ਚਉਗਿਰਦ ਹਮਾਰੇ ॥

(ਅੰਗ ੬੨੬)

Gurbani also endorses this:

ਤਾਤੀ ਵਾਉ ਨ ਲਗਈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸਰਣਾਈ ॥
ਚਉਗਿਰਦ ਹਮਾਰੈ ਰਾਮ ਕਾਰ ਦੁਖੁ ਲਗੈ ਨ ਭਾਈ ॥੧॥
(ਅੰਗ ੮੧੯)

Whenever there is doubt, whenever there is fear in mind, start reciting Gurbani. Start reciting Waheguru, Waheguru, or Mool Mantar, or Gurmantar or any other hymn. They met the warrior Singhs in the jungle at night. Bhai Taru Singh Ji bowed at their feet:

ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਕੀ ਹਰਿ ਧੂੜਿ ਦੇਹਿ
ਹਮ ਪਾਪੀ ਭੀ ਗਤਿ ਪਾਂਹਿ ॥

(ਅੰਗ ੧੪੨੪)

When they returned after serving the langar, their mother asked How the experience was. At this Bhai Taru

Singh Ji said that the contentment he experienced by serving the langar to the warrior Sikhs, had never been experienced earlier. He also told his mother that they should prepare langar at large scale in future. There were far more Sikhs in the jungle than expected. Bhai Pinderpal Singh Ji writes that the family made a big hearth and brought a big iron grid.

A person named Haribhagat Niranjania alias Aakal Das was a bad person. He felt jealous of Bhai Taru

Singh Ji. The Muslims also used to respect Bhai Taru Singh Ji, the Hindus also. He was very social. Haribhagat Niranjania thought ill of Bhai Taru Singh Ji. One day Zakaria Khan met him and told him that he had killed many Sikhs but still he was unable to finish the race. There were many alive still. At this Haribhagat Niranjania said that he had been killing off springs of snakes, why he did not kill snakes directly. I am sorry to use such words, but he used these words for Bhai Taru Singh Ji. Haribhagat asked Zakaria Khan to kill Bhai Sahib Ji instead, the root cause. He also told that Bhai Taru Singh commands respect from Hindus

and Muslims alike in villages around Puhla. He also told that the Muslim and Hindu farmers of those villages, donated a portion of their harvest first for Bhai Taru Singh's langar and then they took back the remaining harvest to their own houses for their personal use. When the community kitchen became bigger, more sangat started donating for Bhai Taru Singh's langar. They all used to donate one over tenth part of their produce to the langar. They considered it a very sacred and spiritual act. He also informed Zakaria

Khan that Bhai Taru Singh was serving langar to the mutineer Sikhs living in the jungle. He asked how Zakaria Khan could finish all the Sikhs in such a scenario. At this Zakaria Khan got very angry, he ordered to arrest Bhai Taru Singh Ji. Some thirty soldiers went to his house to arrest him. Bhai Taru Singh Ji was not at home. His mother informed the soldiers that he had gone to his fields. She offered langar to the soldiers. The soldiers told her not to diverge their attention and let them do their duty. She told them that she was speaking the truth. Neither her son was a thief, nor a murderer. They paid full tax, then why they had come to arrest him. She again offered langar to them. In the meantime Bhai Taru Singh Ji returned home. The soldiers immediately arrested him. All the villagers gathered there. The villagers were ready to attack the soldiers but Bhai Taru Singh Ji advised them not to be violent and asked them to let them arrest him. He said that he was not a thief nor he had harmed anyone. The villagers again requested him to give orders so that they might get him free. But Bhai Taru Singh Ji made them commit a promise that they won't let the community kitchen get closed. They won't stop serving the Singhs living in the jungle. His sister also stopped him. But Bhai Taru Singh Ji told her not to do so, he

said if he attained martyrdom, she would become the sister of the whole Sikh community. He motivated her for serving the langar. If she respected him, she would keep the fire of the community kitchen burning. Let's recite:

ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਵਿਰਲਾ ਆਇਆ ॥

(ਵਾਰ ੧੯, ਪਉੜੀ ੧੨)

After arresting Bhai Taru Singh Ji, he was presented in the Lahore Darbar.

Zakaria Khan alleged that he served langar to the mutineers/ revolutionaries. Bhai Taru Singh Ji said that he was only obeying Guru Gobind Singh Ji. Zakaria Khan asked what Guru Gobind Singh Ji's order was. Bhai Taru Singh Ji explained:

ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਕਿਛੁ ਹਥੁ ਦੇਇ ॥

ਨਾਨਕ ਰਾਹੁ ਪਛਾਣਹਿ ਸੇਇ ॥੧॥

(ਅੰਗ ੧੨੪੫)

He said that he served the Singhs by donating the tenth part of his earnings. So he was only obeying his Guru. Zakaria Khan said that he (Bhai Taru Singh) should either adopt Islam or shear his hair and handover to him. Bhai Taru Singh Ji answered firmly that Sikhism would be preserved at the cost of his life. Zakaria Khan said that he would remove hair from his head by beating him with his footwear. Bhai Taru Singh Ji warned him for using foul language for his hair. He said that

he would also beat him with footwears before dying. These words of the spiritual soul turned out to be true. Bhai Taru Singh Ji reminded him that His hair was a gift of his Guru. Let's recite:

ਵੱਡੀ ਹੈ ਕਮਾਈ, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ।

ਧੰਨ ਧੰਨ ਹੈ ਕਮਾਈ, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ।

Zakaria Khan ordered to shear his head. At this Bhai Taru Singh Ji challenged that no instrument could cut his hair, which was a blessing of Dhan Sri Guru Gobind Singh Ji. It is written in history that his hair could not be cut by Zakaria Khan. Then finally Zakaria Khan called an executioner. He asked the executioner (killer) to chop off the skull of Bhai Taru Singh Ji. The executioner sharpened his instrument by rubbing it on a stone. He put the big knife on Bhai Sahib Ji's head and then struck it with a hammer. He made the cut upto one ear and then upto the other ear. He also used another farm instrument. But before that Bhai Taru Singh Ji had started recitations of Sri Japuji Sahib. We bow at the feet of such great personalities. Bhai Taru Singh Ji neither wept, nor got afraid, nor he felt any pain because he was concentrating on Sri Japuji Sahib only. When the executioner made the last strike at the back of his head above the neck, the skull got separated and fell into the lap of Bhai Taru Singh Ji.

Bhai Sahib Ji embraced it with his chest and thanked Dhan Sri Guru Gobind Singh Ji for saving his honour, because his hair could not be cut. His skull was removed along with hair. Let's recite in his fond memory:

ਵੱਡੀ ਹੈ ਕਮਾਈ, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ।

ਧੰਨ ਧੰਨ ਹੈ ਕਮਾਈ, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ।

Zakaria Khan, the sinner said, "You said that your Sikhism will be preserved till your last breath. Now look, you are still breathing and your hair has been removed." Bhai Taru Singh Ji said, "My skull is gone but not my hair. Yes, I am still alive because I have promised to beat you with my footwears, before I depart. I have full faith on Guru Gobind Singh Ji, that's why I have used these words. I will fulfil my words, then I will depart from this world."

ਵੱਡੀ ਹੈ ਕਮਾਈ, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ।

ਧੰਨ ਧੰਨ ਹੈ ਕਮਾਈ, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ।

All his face and beard got drenched with blood. It appeared as if Bhai Sahib Ji had bathed in river of blood. Sikh history must appeal those who shave beards. Bhai Taru Singh Ji gave a lot of respect to his hair. Zakaria Khan ordered to push Bhai Sahib Ji in a deep gorge so that he could be eaten up by vultures and wild animals. Bhai Taru Singh Ji remained alive in a pit for 22 days. At Puhla

Sahib every year 22 Akhand Paath Sahibs are accomplished successfully. On the other hand, Zakaria's urine stopped passing. He was feeling pressure but could not pass urine. He was in great pain. His advisers advised him that he had punished an innocent man, it was because of Bhai Sahib Ji's word (curse) that he was in pain. Zakaria Khan was in such pain that he immediately called Subeg Singh. He requested Subeg Singh Ji to get him pardoned by Bhai Taru Singh Ji. Subeg Singh conveyed the message to Bhai Sahib Ji that Zakaria was in great pain because he was unable to pass urine. He was asking for pardon. At this Bhai Taru Singh Ji said that he should go to the Sikhs living in the jungles, whatever decision they took, it would be implemented by him. Bhai Subeg Singh met the Sikhs in the jungle. There five Singhs made a collective prayer and then gave the verdict that Zakaria Khan should be beaten on head with footwear of Bhai Taru Singh Ji, with every beating he would be able to pass urine. Bhai Taru Singh's words would be fulfilled by the Guru. Subeg Singh came back and told everything to Zakaria Khan. Zakaria ordered that his cot (along with him in the cot) should be taken where Bhai Taru Singh Ji was lying. Bhai Taru Singh Ji was made to wear the footwear for some time. After some

time the advisers of Zakaria Khan beat him on the head with footwear of Bhai Sahib Ji at regular intervals. Everytime they beat Zakaria on his head, he would urinate. As and when he received beating, he felt easy and asked for more beating. Bhai Taru Singh's words turned out to be true:

ਵੱਡੀ ਹੈ ਕਮਾਈ, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ।

ਧੰਨ ਧੰਨ ਹੈ ਕਮਾਈ, ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ।

Zakaria was beaten with Bhai Sahib Ji's footwear for seven days continuously. Then he passed away with ease. A message was conveyed to Bhai Sahib Ji that Zakaria had died. Such great was the spiritual earning of Bhai Sahib Ji. Bhai Sahib Ji's eyes got filled with tears and he said:

ਗੁਰਿ ਪੁਰੈ ਮੇਰੀ ਰਾਖਿ ਲਈ॥

(ਅੰਗ ੮੨੩)

He had full faith on the Guru and the Guru also saved his honour. Then Bhai Sahib Ji told the five Singhs that he too would depart then. He recited Sri Japuji Sahib and then left for heavenly abode for good. Today is his martyrdom day. Let's all recite:

ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਵਿਰਲਾ ਆਇਆ॥

(ਵਾਰ : ੧੯)

**ਧੰਨ ਧੰਨ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇਰੀ ਵੱਡੀ ਕਮਾਈ,
ਖੋਪਰ ਲੁਹਾਈ ਸਣੇ ਕੇਸ, ਤੋੜ ਸਿੱਖੀ ਨਿਭਾਈ।**

ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਸਭਸ ਕਾ ਦਾਤਾ ॥

My Satguru is the Benefactor of All

By: Bhai Pal Singh

-continued from 162 issue

At this, both the brothers suggested that they would take Guru Ji in a palanquin depicting Him as 'Uch Da Peer' (Saint of High Ranking). They said that they wanted to attain liberation by serving the Guru and they were not afraid of death. They would rather sacrifice their lives happily for the Guru.

Guru Ji accepted their request. Guru Ji took leave of both the brothers at village Herar and blessed them with 'Hukamnama' (Guru's order). A Gurdwara in the name of Nabi Khan and Gani Khan is situated at that place.

From there, Guru Ji reached Jatpura. A rich farmer (landlord) named- Rai Kallah, who was a follower of Gurughar, used to live there. He served Guru Ji with utmost devotion. Guru Ji stayed there for many days and blessed Rai Kallah with His sword. Guru Ji believed in- **'Manas Ki Jaat Sabai Ekae Pehchanbo.'** He used to preach. **'Jin Prem Keo Tin Hi Prabh Paeo.'**

That's why Guru Ji never got defeated in any battle. It was not His mission to capture areas. His mission was- **'Dharam Chalavan Sant Ubaran.'** Aurangzeb killed Guru Ji's father, but Guru Ji helped his (Aurangzeb's) son Bahadar Shah to regain throne of the Mugal dynasty.

Guru Ji stayed for a night in the fort of Bathinda. At midnight a young girl approached His bed and placed her forehead on His feet. She said that actually she was forest land but had come there in the form of a young girl to request that an ogre lived in that fort and did not let crops and vegetation to flourish. She asked for Guru Ji's help.

Guru Ji promised her that He would banish the one eyed ogre from the fort. The next morning, Guru Ji sprinkled holy water in the fort after completing 'Asaa Ki Vaar.' The ogre appeared before Guru Ji. He said that he had been living in the fort for 100 years, where he should go then.

Guru Ji told him to go to Sarhand

and also informed that on attaining age, he would be liberated. The ogre obeyed Guru Ji and left the fort for good. After that Guru Ji reached village Khere. Guru Ji stayed in a camp on the outskirts of the village. The watchmen were very alert. Satguru Ji asked the village heads to be watchful.

They gave the duty to their servants. Two very poor young men named- Sammu and Fattu arrived as watchmen. During the night Guru Ji asked twice- who was on duty as watchmen.

Both of them replied- “We, Sammu and Fattu.” The night passed peacefully. Guru Ji moved ahead next morning and took Sammu and Fattu along. They reached in the midst of a jungle. Guru Ji stood under a cluster of trees of ‘tahli.’ Sammu and Fattu thought that they should request Guru Ji to help them come out of poverty. Guru Gobind Singh Ji immediately read their minds and blessed them, “Both of you served me for one night. I am pleased with both of you. Right from this cluster of tahlies, upto the point this horse will wander, the whole piece of land is yours and it will be known as your village. Nobody will stop you.” Till date that village is known as ‘Sammu & Fattu dian

Tahlian.’

Thus blessing many on the way, Guru Ji reached Nanded. On the way he sat on the bed of Madho Das, the ascetic. Madho Das used all his powers to move that bed upside down, but all vain. He fell on Guru Ji’s feet and accepted defeat. Satguru Ji asked, “why are you living here?” Madho Das said, “It is my Guru’s Ashram.” Guru Ji asked if he knew where his Guru had gone after death. Madho Das said that he didn’t have that much power to know. He requested Guru Gobind Singh Ji to make him have ‘darshan’ of his Guru.

Guru Ji said, “Your Guru is living in the form of a worm in the fruit of this tree.” Madho Das immediately plucked that fruit. Guru Ji showed him the worm. Guru Ji explained that at the time of death his Guru’s last worldly desire was to taste that fruit. Guru Gobind Singh Ji bestowed His kindness on the worm. The soul of the worm (guru) requested Madho Das with folded hands, “You are very lucky! You have attained (met) benefactor of all, the True Guru. His ‘darshan’ has liberated my soul also.”

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਪੰਥਕ ਅਵਾਰਡ ਸਨਮਾਨ

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (96 ਕਰੋੜੀ ਮੁਖੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਖੁੱਛਾ ਦਲ), ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਅੰਸ਼ ਬੰਸ ਬਾਬਾ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਜੀ), ਬਾਬਾ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਤਰਨਾ ਦਲ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 16ਵੇਂ ਮੁਖੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ **ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਪੰਥਕ ਅਵਾਰਡ** ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਜੈਕਾਰਿਆ ਦੀ ਗੂੰਜਾਂ ਨਾਲ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆ ਆਖਿਆ।

ਗੁ: ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਸੈਂਡ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ

ਅਮਰ ਸ਼ਹੀਦ ਧੰਨ ਧੰਨ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਗੁ: ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਤੋਂ ਚੁਪਹਿਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਨ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਬੀਬੀ ਕੋਲਾਂ ਜੀ ਭਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਟਰਸਟ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁੰਦਰੀਕਰਨ ਨਾਲ, ਝੁਮਰ, ਸੁੰਦਰ ਲਾਈਟਾਂ ਤੇ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਸੈਂਡ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਨਵੇਂ ਸੈਂਡ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਹੋਣ ਤੇ ਧੰਨ ਧੰਨ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸ੍ਰ. ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਗੁਮਾਨਪੁਰਾ (ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ), ਸ੍ਰ. ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਮੈਨੇਜਰ ਗੁ: ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ) ਵੱਲੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਗੁ: ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੇਟ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਦੇ ਜੋੜੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸੈਂਡ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਜਿਸਦੀ ਸੇਵਾ ਆਪ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਅਸੀਸ ਸੰਗਤ ਨਿਵਾਸ ਸਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁੱਭ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮਾਰੋਹ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਭਲਾਈ ਕੇਂਦਰ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਚੌਕ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁ: ਬਾਬਾ ਅੱਟਲ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਅਸੀਸ ਸੰਗਤ ਨਿਵਾਸ ਨਵੀਂ ਸਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ 13 ਕਮਰੇ Fully AC ਅਟੈਚ ਬਾਥਰੂਮ ਵਾਲੇ ਬਣਵਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਤੇਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ।

1-3. ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਅਸੀਸ ਸੰਗਤ ਨਿਵਾਸ ਸਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼, ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼, 4-7. ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਾਲੇ), ਭਾਈ ਹਰਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਲਿਟਲ ਵੀਰ ਜੀ), ਭਾਈ ਜਬਰਤੋੜ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ), ਭਾਈ ਅਨੰਤਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਥਾ-ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 8. ਸੰਗਤਾਂ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, 9. ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਅਸੀਸ ਸੰਗਤ ਨਿਵਾਸ ਸਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁੱਭ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਮਾਤਾ ਵਿਪਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਜੀ, ਭਾਈ ਤੇਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਕਮਰਾ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਨੰਬਰ 98765-25793